

NARODNI LIST

Izhaja vsak četrtek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljatve (dopisi, reklamacije, vprašanja itd.) je pošiljati na naslov: „Narodni List“ v Celju. — Reklamacije so poštnine proste. — Uredništvo: Schillerjeva cesta šte. 3.

„Narodni List“ stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za Ameriko in druge dežele na leto 5 K 60 vin. Naročnina se plačuje vnaprej. — Posamezna številka stane 10 vin.

Oglasi se računajo po 12 vinarjev ena petič vrsta. — Pri večkratnih objavah znaten popust po dogovoru. Pristojbine za oglase je plačevati po pošti na naslov: „Narodni List“ v Celju.

Klerikalno gospodarsko delo — zločin nad slovenskim ljudstvom.

Poročali smo že na tem mestu o naravnost hudodelski lahkomišelnosti klerikalnih kolovodij pri nekaterih od njih ustanovljenih gospodarskih napravah, n. pr. posojilnici v Marenberku in Slovenjem Gradcu. O slednji bomo v kratkem imeli poročati prav lepe zanimivosti. Da naše zaslepljeno ljudstvo tembolj spozna klerikalno lahkomišelnost pri ustanovljenju gospodarskih naprav, evo tukaj žalostnega slučaja o gospodarskem „delovanju“ klerikalcev na Kranjskem. Slovenski napredni listi v Ljubljani poročajo:

„Polom v Trziču. Narodna stvar v Trziču se v zadnjem času prav lepo razvijala in nadejati se je bilo, da pride ta nemčurska trdnjava že v najkrajšem času v slovenske roke. Toda po klerikalni krivdi smo v Trziču zopet potisnjeni za desetletja nazaj. Klerikalci so osnovali med trziškimi obrtniki in delavci celo vrsto zadrug: konsumno druživo, čevljarsko zadrugo in posojilnico. Te zadruge bi bile lahko, ako bi bile osnovane na zdravi in solidni podlagi in ako bi bile pod strogim nadzorstvom, pravi blagoslov za vse trziško prebivalstvo. Žalibog, da temu ni tako. Klerikalci so osnovali vse te zadruge na strankarski podlagi in, kar je bil največji greh, prepustili so jih samim sebi, ne da bi jih nadzorovali, kakor je bilo potreba. V vseh teh zadrugah so pustili svobodno gospodariti eni sami osebi — nekemu Papovu, ki je bil načelnik tako konsumnega društva, kakor čevljarske zadruge in posojilnice. In vendar ta človek ni imel nobene sposobnosti za vodstvo teh zadrug — razen ako se ga smatra za ta posel

usposobljenega že zato, ker je pristaš klerikalne stranke in načelnik „Čukov“. Pod takimi pogoji se ni čuditi, ako je v imenovanih zadrugah nastopil polom, saj je jasno, da mora vsaka organizacija propasti, kjer ni pravega vodstva in ne pravega nadzorstva. Vse klerikalne zadruge v Trziču: konsumno društvo, čevljarska zadruga in posojilnica so prišle v konkurz. Pasiv je več kakor 100.000 K, saj je samo konsumno društvo pasivno za več nego 30.000 K. Do zadnjega časa ni nihče vedel, da je vsa gospodarska organizacija v Trziču na robu gmotnega propada. Kako tudi, ko je načelnik Papov seveda v sporazumu s klerikalno „Zadružno zvezo“ v Ljubljani znal tako imenitno prikrivati položaj v zadrugah! Saj je čevljarska zadruga še ob novem letu, dasi je bila že takrat popolnoma nesolventna, izplačevala 9 do 10% dividende. Seveda je bilo to samo pesek v oči. Ako bi bili člani zadrug količkaj previdni, bi se o pravem stanju zadrug kajpak lahko poglobili že na zadnjih občinih zborih. Takrat so zahtevali, naj se jim predlože računi. Načelnik Papov jim je odgovoril, da so vsi računi v redu in člani so se zadovoljili s tem odgovorom, sicer bi se že takrat bili prepričali, da visi nad zadrugami Damoklejev meč — konkurza. Da zadrugniki niso vztrajali pri svoji zahtevi, da jim načelnik predloži točne račune, končno ni zameriti preprostim nenkim ljudem, zameriti pa je „Zadružni zvezi“, ki ni storila svoje dolžnosti, da bi takoj izvršila v vseh zadrugah, čim je postal položaj sumljiv, najstrožjo revizijo ter o vspehu te revizije takoj obvestila zadrugnike. Tako bi se morda dale zadruge na kak način rešiti propada. Toda „Zadružna zveza“ ni niti izvršila revizije, kamoli da bi kaj storila za rešitev teh zadrug

pred grozečim propadom. Nasprotno, mirne duše jih je tirala v konkurz, dasi je vedela, da s tem uniči na stotine slovenskih eksistenc v Trziču. — Taki so klerikalci! Prej zapeljejo ljudi, jim obljublajo zlate gradove, ako so jih spravili v pogubo, jim sami zadajo zadnji smrtni udarec! Kakor so delali povsod drugod, tako so storili tudi v Trziču. Tu je bila v prvi vrsti prizadeta slovenska narodna stvar, a kaj je klerikalcem mar narodnost in ugrožena narodna stvar? Slovenci v Trziču naj gredo k vragu, so si mislili, kaj nam to mar, samo da mi rešimo za svoje žepe še to, kar se da rešiti. Takšni so klerikalni ljudski osrečevalci, katerim pa ljudstvo, žal, še vedno zaupa!

Odlomek naše zgodovine.

Čudna so pota božje previdnosti. Ko je stara rimska država začela pokati na vseh koncih in krajih vsled svoje politične premoči, je prišlo na površje ponižno kristjanstvo, ki je začelo polagoma, a vztrajno kaliti, rasti in dozorevati. V srednjem veku je doseglo vrhunec svoje meči in celo mogočni nemški cesarja so morali iti v — Kanoso.

Ali kmalu je nastopila reakcija (vzrat). Kakor preprosti človek, ki je zadel terno, ne ve, kaj bi začel z denarjem in ga začne tratiti, tako je tudi duhovništvo začelo grešiti na račun svoje moči. Vse se je moralo ukloniti njeni volji, njeni sveti besedi. Če ni šlo z dobrega, pa je šlo s hudim. Zato so polagoma izgubili čut dostojnosti ter so prekoračili mejo človeških pravic. Zavladala je skrajna strahovlada.

Ker pa zbudi vsako nasilje odpor, ki je tem večji in tem bolj silen, čim večji so bili grehi, zato nam je mogoče umeti ono velikausko gibanje v 16. in 17. veku, ki je povzročilo tridesetletno vojno. Na eni strani je stala mogočna volja vladarjev in njihovih koristolovcev ter ogromni kapi-

tal, na drugi strani pa pošteno nazaranje preprostega siromašnega in tepanega ljudstva. Zid je stal ob zid in to je moralo dati mogočen Evropo pretresujoči — potres.

V naših deželah je zmagal katolicizem in zavladal je zopet Rim. Toda prišel je deloma preroben iz tega boja. Spoznal je, da je moč duha silnejša nego moč — pesti. Zato je cerkev spremenila svojo taktiko, ter se začela prilagoditi novodobnemu svetovnemu naziranju. Natihoma je celo priznala, da se suče zemlja okoli solnca. S tem se je začel boj na — duševnem polju, ki še traja danes in postaja vedno hujši. Rodil je francosko revolucijo, nastopil je Napoleon. In ko se je drznil ta predrzni človek celo ujeti rimskega papeža, čakal ves rimokatoliški svet, da ga zdajzndaj zadene strela iz jasnega neba. Toda strela je izostala, samo — rimska država se je razrušila.

Polagoma so se duhovi zopet oprostili rimskega jarma in celo zapuščena Avstrija je dobila ustavo in novi šolski zakon, čeravno si je morala kupiti te novotarije s Kraljevim Gradcem.

Francoska se je sicer že tiste čase oprostila najhujših rimskih spon, ali ni še bila v stanu, da bi naredila pošten red. Šele v zadnjem času se ji je to posrečilo in izgubila je tudi zadnje znake nekdanje najbolj „katoliške“ države.

Mi Avstrijci pa še smo daleč od tega. Treba bo zopet Kraljevega Gradca in krvi, da se strezemo.

Toda sokol ne gleda nikdar nazaj. Če ga muči moreči zrak nižav in zemeljskih spon, se dvigne nad oblake v solčno prostost — duha.

Štrimo tudi mi tako, mi naprednjaki. Res je, da so zadnje volitve pokazale samo eno tretjino naših somišljenikov, ali ta tretjina je — „krščanstvo“, je seme lepše bodočnosti v sedajni — rimski državi. L.

Priporočamo našim rodbinam
Kolinsko cikorijo.

LISTEK.

Štefan Dragutin.

Slika iz bosanske vstaje.

Češki spisal Bogomil Brodský Poslovenil S. (Iz zbirke „Iz vojske“.)

(Dalje).

In jedli so. Približno krog desete ure se je lahko na severni strani opazilo vrste pehote, ki je hitela ojačit vojsko in odrinit sovražnika. Ker je bila vsled pohoda izmučena, se je vrhovni poveljnik zadovoljil s tem, da je potisnil vstaše iz doline in odložil na jutri pohod proti južnemu gorskemu grebenu.

Zvečer se je oglašil pri njem stotnik Kendr.

„Prosim za dovoljenje, da bi smel s svojo stotnijo napraviti opazovalni obhod po naproti ležeči strani“, je dejal resno in ostro zrl v generala.

„Saj ste vendar izmučeni in vaša stotnija tudi“, je odgovoril general začuden vsed njegove prošnje.

„Jaz nisem izmučen in tudi ne moji fantje. Naspali in najedli so se in radi gredo z menoj. Upam, da se mi posreči ponoči dobiti onega, ki je bil madež naše armade in ki me je na levem očesu oslepil, Štefana Dragutina.“

„Kako, ta je tu?“

„Da, kričal je na-me in obstrelil sem ga. Po vsem soditi je on vodja vstašev v teh krajih in če me vse ne moti, bo nocoj pri predstraži zgoraj na strani v gozdu, kamor spravljajo svoje mrliče. Ostali sovražnik bo brezdomno mnogo višje in tako ni nevarnosti, da bi mi bilo dano dobrohotno dovoljenje.“

„Dobro,“ je dejal general prijazno.

„Pomnite pa, da je vaše in vaših vojakov življenje mnogo bolj dragoceno kakor življenje tako brezčastnega človeka.“

Stotnik se je priklonil, in ko se je stemnilo, prva stotnija tiho zapustila ležišče. — — — — —

Kdo je bil ta Štefan Dragutin?

To vprašanje je bilo v mislih vsem lovcem, ko so korakali skozi tiho noč za svojim stotnikom. Ko je prišel od poveljnika, jih je dal sklicati. Videlo se je, da je bil vznemirjen, razburjen in da nekaj nenavadnega valovi v njegovih prsih.

„Vojaki,“ je djal resno, „poznam vas in vem, da se lahko na vas zanesem. Izmučeni ste, lahko bi si danes odpočili. A jaz vas potrebujem, da morem kaznovati človeka, ki ima mnogo na vesti. Vem, da bi lahko samo zapovedal in vi bi šli. A nočem, da bi šli prisiljeni, neradi, hočem, da greste radevolje, da ste baš danes posebno previdni in da se ravnate po mojem vzgledu in mojih ukazih. Če storite, kar od vas želim, vam tega nikdar ne pozabim. Ako hoče kateri vas ostati tukaj, naj to odkrito pove. Ne bom se maščeval. Torej, kdor hoče naj izstopi. Ostali se pripravite. O devetih odhajamo.“

In obrnil se je, da bi se lahko

vsak prosto odločil. Nobeden ni izstopil. Češki lovci so že mnogokrat s svojo krvjo dokazali, da se sovražnika ne boje.

V kakih deset minutah se je stotnik, ki je medtem odšel, vrnil. Preletel je s pogledom vrste in žarek zadovoljnosti mu je zasijal v očeh.

„Hvala vam, vojaki,“ je spregovoril vroče. „Pokrepčate se potem, desetniki vam bodo dali vina in smok.“

In šel je in prepustil vojake razmišljanju. Okrog osmih se je vrnil k njim in poklical je oddelek za oddelkom ter dajal povelja. Pred deseto uro, ko se je v taborišču vse spravljalo k spanju, je zapuščala prva stotnija, na vode razdeljena, tabor. Na čelu prvega voda je korakal stotnik. Šel je raven, kakor bi bil vzrastel vsled notrajnega razburjenja in njegovo zdravo oko je prodiralo temo.

Saj se je šel merit z onim, ki ga je oslepil na drugem očesu.

Ali so orožne vaje potrebne?

Prijatelj našega lista nam poroča: Že dolgo slišimo glasove, da se odpravijo orožne vaje, in se upelje dveletna vojaška služba. — Slednja se upelje prej ali slej. Kako nepotrebne pa so orožne vaje, to bom skusil opisljati v imenu rezervistov 3. vozaške (train)-divizije v Gradcu. Poklicali so nas večinoma na 21 dni. Prišli smo radi ali neradi. Naglo so nas adjustirali — lepše ali slabše — da smo se komaj pokrivali. Orožja že nista dva enakega dobila; eden je dobil karabinar in sabljo, drugi zopet samo eno od tega ali pa nič. Skledice za hrano so nam že pozabili oddati. Malo počakamo in že dobimo metle in samokolnice in hajd dvorišča snažit, ne da bi bili preiskani od tamošnjega zdravnika, ali smo vsi vojaške službe zmožni ali ne. Še-le drugi dan smo bili poklicani k bolniški viziti; bili smo seveda takoj gotovi. Okroglo 40—50 mož nas je preiskal zdravnik v pol ure in samo enega, še le napol živega, je spoznal za bolnega. Nobenega drugega, tudi takih, ki so imeli zdravniška spričevala, ni pustil domov, ampak se jim še rogal, naj le pridno službo opravljajo. Začne se torej orožna vaja. Celi teden nismo dobili v roke drugo, kakor prav izrabljene metle in pometali smo kar 4 krat na enem mestu na dan. To je trajalo 10—12 dni. Nazadnje smo še morali vse domače odpadke v drva scepiti. Konja, voza, orodja ali kakega nauka o delu v vojnem času nam ni nihče dal in sploh skozi 14 dni ni nikomur kaj takega na misel prišlo.

Tako smo dragoceni čas zapravljali (poleg velike škode na lastnem premoženju!) celih 14 dni. Porivali so nas iz kota v kot. Nikjer nismo dobili pravega zavetja. „Stanovanje“ so nam preskrbeli v starem mestnem gradu (Koloseum), kjer nas je kar groza bilo stanovati. Večina si je kar sama iskala stanovanje po mestu ali kar na ulici. Ta koloseum leži v sredini mesta Gradec, je pol ure od vojašnice oddaljen, in to dolgo pot je moral vsaki večkrat na dan premeriti s prav čudnim obvalom. Nobeden ni dobil paranih črevljev, ampak enega velikega, drugega malega, enega ozkega, drugega širokega, oba pa tako težka in trda, da ni bilo mogoče korakati.

Še-le tretji teden smo ubili nekaj kopic (kapselnov) in malo videli, zakaj je pravzaprav train v slučaju vojske. Večinoma pa smo bili priklopljeni drugim četam, kjer so nas porabili navadno samo za pometanje.

Opozorimo na to gospode poslance, da se s tem večjo vnamo zavzamejo za odpravo popolnoma brezpomembnih in nepotrebnih orožnih vaj; vsaj drugo in tretjo se naj odpravi. Kmet, kateri ječi pod bremenom obresti, še mora za take špase gotovih gospodov davek plačevati, pri tem pa še zlati dragi čas kot rezervist izgublja, in še sam tam denar trositi za razne potrebe.

Zahtevajte Nar. list v gostilnah in kavarnah

Štefan Dragutin je bil rodom Srb. Njegov oče je bil pred leti trgovec z živino in izvažal je največ v Bosno in iz Bosne črede in drugo blago. Nako-pičil si je mnogo denarja in zato se mu je zahotelo boljšega življenja. Nastanil se je v Zagrebu, kjer je tudi njegov sin študiral.

A Štefan, ki je živel od malih nog med surovo očetovo služinčadjo, je postal sam trd, okrut in surov. Ko so ga dali študirat in ga založili dobro z denarjem, se je udal razuzdanosti in študije so mu bile postranska stvar. Le s težavo je lezel v študijah naprej, dokler se ni naveličal predpisov, ki mu jih je nalagal šolski red, in je izjavil, da hoče biti vojak.

Očetov denar je dosegel, da je bil sprejet v kadetnico. Tukaj je moral seveda bolj poslušen biti nego prej, a misel na bodočo vojaško življenje ga je silila k večji previdnosti. Zato pa si je našel med gojenci nekaj tovarišev, kateri — enaki mu v niz-

Javno zborovanje v zadevi železnice Polzela-Kamnik

se je vršilo v nedeljo dne 12. t. m. na Gomilskem. Sklic ga je načelnik vranskega okrajnega zastopa g. župnik Zdolšek. Udeležba je bila mnogobrojna od pristašev obeh strank; to je tudi povzročilo, da prireditelj ni imela klerikalnega značaja, kar je menda prekrizalo načrte g. sklicatelju, ki je povabil na zborovanje izmed poslancev le Benkoviča in Terglava, da bi napeljavala s priborjenimi „uspehi“ vodo na klerikalni mlin za morebitne nove državnozbornske volitve ter to čisto gospodarsko železniško zadevo, v kateri je eden bolj nedolžen ko drugi, izrabljala v klerikalne namene. G. Benkovič je dosti nepristransko poročal o važnosti žveze Polzela-Kamnik, za katero se vranski okraj bori že leta in leta, ter kritiziral tozadevno vladno predlogo, v katero je sprejeta le progica Polzela-Motnik. Da se imamo za to drobtinico z bogato obložene vladne mize zahvaliti obstrukciji (!), tega g. Benkovič sam gotovo ne verjame. G. L. Apat je nato povdarjal veliko gospodarsko važnost železnice ter z obžalovanjem konstatiral, da se tako važno vprašanje skuša izrabljati v strankarske namene: povabilo se je na shod le klerikalne poslance, tako g. Benkoviča, ki zastopa v drž. zboru brežiški okraj, povabilo pa se ni domačega državnozbornskega poslanca g. Robleka, ki se je za to proggo veliko trudil ter gotovo zasluži, da se ga povabi na tako važno zborovanje. Navdušeni klici: „Živio Roblek! Bog živi našega poslanca!“ so zaorili med zborovalci ter pokazali, kako priljubljen je g. Roblek kljub vsej hujskariji proti njemu. Tu seveda ni mogla mirovati žilica znanemu zloglasnemu Rančigaju vulgo Hamotu iz Kaple, da bi si tudi on ne špogal običajne govorance ob takih prilikah ter ne delal zgage. Pa to pot jih je enkrat pošteno skupil; niti do besede ga niso pustili zborovalci; med ogorčenimi klici „ven ž njim, dol s pretepačem“, je moral ta vitez žalostne postave izginiti s pozorišča. Tudi Terglavu se ni boljše godilo. Začel je klatiti o nekih zeljnikih v Šaleški dolini, ker pa se je njegovi bistroumnosti vse krohotalo, je mož rajši nehal. Vsi nadaljni govorniki so govorili stvarno, se zavzemali za celo proggo Polzela-Kamnik (edini g. vitez Haupt je bil za zvezo Polzela-Domžale), ker bi bila samo do Motnika brezpomembna, ter grajali vladno predlogo, ki dela gradnjo železnice odvisno od prispevka štajerskega dež. odbora, ker

kotnem uživanju — so ga naučili, česar še sam ni vedel. Ostali gojenci kadetnice so se od te družbe odvrčali z nekakim studom in so čisto dali razumeti, da nočejo imeti ž njimi nič skupnega.

To Štefana ni spametovalo. Kakor hitro je prišel iz kadetnice in bil uvrščen v vojsko, je pustil zopet prosto pot svojim strastem. Kmalu ni bilo v celem polku večjega nasladnika, razuzdanc in suroveža kakor je bil Štefan. Razmetaval je denar, povzročal nočne izgrede, surovo napadal ljudi mučil vojake in izzivajoč žalil mlade častnike.

Imel je nekoliko dvobojev, ali vedno je bil zmagovalec. Bil je drzen in ker je znal dobro sukati sabljo, je bil nasprotnik, ki so se ga bali.

Polkovnik je uvidel, da so vsi njegovi opomini zaman; in je poskrbel, da je bil Štefan premeščen k drugemu polku. Moral se je preseliti v Ljubljano, kjer je tačas poleg pešpolka bil v

je jasno, da se bo nemški dež. odbor branil z vsemi štirimi, da bi prispeval za železnico, ki bo tekla po slovenski zemlji ter koristila Slovincem. Navzočih je bilo tudi veliko Kranjcev iz Motnika ter celo iz Tuhinjske doline, ki so govorili vsi za zvezo s Kamnikom. G. notar Jezovšek je končno pohvalno omenjal zasluge poslanca Robleka za železnico ter zagovarjal zvezo na Kamnik, ki je že trasirana in za katero sta Motnik in Kamnik že veliko žrtvovala. Ostro je grajal postopanje štajerskega deželnega odbora, ki se je le iz narodnih ozirov izrekel proti tej železnici (menda se boje, da bi prišlo potem preveč Kranjcev na Štajersko), medtem ko se je štajerska trgovska zbornica pred leti toplo zavzela za to proggo, ker so jo vodili le gospodarski oziri. (Letos je zavzela trg. obrtna zbornica enako stališče kot deželni odbor. Op. uredu.) Nato je bila na predlog g. Apatu soglasno sprejeta resolucija, v kateri se z zadovoljstvom jemlje na znanje, da hoče vlada končno enkrat ustreči dolgoletni želji in potrebi, zahteva pa se, da se zgradi celotna zveza s Kamnikom ter da se zidanje prepotrebne železnice ne dela odvisno od prispevka štajerske dežele; z ogorčenjem se obsoja nemško prenapeto ter za Slovence skrajno žaljivo postopanje štajerskega dež. odbora ter se pozivlja poslance obeh strank, naj napnejo v drž. zboru vse sile, da se železnica prične takoj graditi.

Obrtni vestnik.

u Na državnem obrtnem shodu v Lincu se je izrekla ostra obsodba nad namero vlade, ustanoviti državne delavnice za izučenje obrtnih učencev v pomočnike.

Petdesetletnica. 20. dec. 1909 bo 50 let, kar se je izdal za avstrijske dežele obrtni red. Kakor znano, je bil takrat na vladi takozvani mešetarški ali kapitalistični liberalizem in ta je dal temu obrtnemu redu za podlago: obrtno svobodo, namesto da bi bil ustvaril polagani prehod iz dobe cehov in njih naprav. Namesto prejšnjih cehov so se uvedle kolektivne zadruge, ne iz skrbi za stvarne interese obrti. Pravice obrtnikov so bile vedno manjše, obrtnik sam je bil preslab, da si jih izvojuje. In v zadnjih 50 letih se je vršil težek in oster boj za obstoj obrti; l. 1883 se je izdala nova obrtna novela, ki je vsaj nekoliko popravila prejšnje krivice; načelo strokovnega zastopstva se je izraziteje uveljavilo; obrtna novela l. 1897 je končno upeljala strokovne zadruge. A še vedno je bila vsa postavodaja glede obrti in rokodelstva nepopolna, nezadostna; l.

posadki tudi 24. prapor lovcev.

Štefanova razuzdanost se je ponovila. Dokler ga častniki niso poznali, so se obnašali nasproti njemu prav prijateljski in Štefan se je trudil zakriti pred njimi svojo pravo sliko. Obnašal se je še precej pametno, obiskoval poštene prostore in kar je bilo najbolj čudno, začel je dvoriti lepi hčerki slovenskega grajščaka Jovanoviča, Majdi.

Bila je nad vse ljubko bitje čistega srca in nežnih misli. Prosta vsake nenaravnosti in pretkanosti je smatrala dvorjenje Dragutinovo za resno in mu je darovala svojo naklonjenost. In tudi Štefan, kakor bi hotel za vedno pretrgati prejšnje življenje in začeti z lepšim, je smatral svojo naklonjenost do Majde za resnično. Slavila se je zaroka in kmalu bi imela biti svatba.

A povrnilo so se Štefanu zopet stare navade, ki jih je le s silo skušal potlačiti. Začel je živeti razuzdano, povzročal med častniki prepire, in da

1907 se je končno še bolj izpopolnilo rokodelsko pravo; uvedel se je usposobljenostni dokaz, obvezna pomočniška skušnja; določila so se načela za gospodarsko pospeševanje obrtnikov, ustvarila so se načelna določila o organizaciji obrtnih zvez. To je bil velik uspeh dolgoletnega boja obrtnikov. A boj še ni dokončan. Še mnogo je treba storiti v popolno varstvo obrtniškimi koristi, še mnogo v ozdravljenje obrtnega stanu od težke stanovske bolezni: gospodarskega propadanja; pri političnih oblastih se morajo nastaviti svetovalci v obrtnih zadevah, vprašanje mojsterske skušnje se mora še dodobra pretresti, vprašanje obrtniškega kredita še čaka rešitve, in istotako pereče vprašanje obrtniškega naraščaja.

Kmetijske pridige.

Zoper poglavje o potrebi izobrazbe.

Čisto kratko Vam, dragi kmetje, hočem danes samo povedati, kaj se lahko kmeta zgodi, če ni izobražen: V Galiciji se zgodil sledeči slučaj: Vasilij Duh je bil za gališke razmere še precej premožen posestnik v Brdovcih pri Striju; imel je 4 orala zemlje v vrednosti 1.000 kron. Vendar mu posestvo za njegove potrebe ni neslo dovolj — Duh je oženjen in oče 6 otrok, — zato je šel vsako leto na par mesecev delat v borislavske jame za nafto. Duh pa je bil analfabet, t. j. ni znal ne pisati ne čitati. Dolgoval je oderuhu Salamonu Mellerju 3 K 20 vin. Med tem ko je Duh v Borislavu delal, ga je oderuh tožil na plačilo dolga. Tožba je bila dostavljena njegovu ženi, ki pa je tudi analfabetka (t. j. nepismena). Ta je mislila, da ni nič posebnega, in Duh je bil obsojen na plačilo. Meller je tiral k rubežni in z odlokom 28. jul. 1908 se je dovolilo eksekutivna prodaja posestva za dosego zneska 3 K 20 vin. Duh pa ni vedel nič o nesreči, ki mu je grozila. 3. nov. 1908 se je dražba vršila in neki Mojzes Schwarz, tihi pomagač Mellerjev, je kupil posestvo za 2130 K, torej za petino prave vrednosti. — Šele sedaj je zvedel Duh, da je zaradi 3 K 20 v prišel ob posestvo.

Taki slučaji so mogoči res skoro edino v Galiciji, kjer ni vrag ne skrbi za izobrazbo ljudstva, kjer pa tudi nihče ne gleda na to, ali je pravosodje pravično ali ne. Po postavi se mora vsaka eksekucija ustaviti, če se je zvršila v večjem obsegu, kakor je bilo potrebno za pokritje terjatve. Dolžnost sodnije bi bila, da bi bila opozorila analfabeta Duha, naj stavi tozadevni predlog, in sodišče bi bilo moralo stu-

ni imela kmalu biti svatba, morda bi bilo prišlo večkrat do burnega konca.

A Majdi in nje roditeljem se je vse tajilo in častniki so se tolažili, češ, ko se oženi, se bo spametoval in pod vplivom svoje žene postane mirnejši in plemenitejši.

A že dan svatbe je jasno pokazal, da je Štefanova notrajnost skozinško razjedena s trupom pokvarjenosti. Pri gostiji, katere so se ndeležili skoro vsi častniki, se je komaj napil in že se je začel norčevati, zbijati surove šale in proti svoji mladi ženi se je obnašal nesramno, da je polkovnik vstal in se priporočil. Sledili so mu ostali častniki.

Štefan je razjarjen prisilil svojo ženo, da je tudi ona zapustila prestrašene roditelje in se odpeljala ž njim v mesto, kjer bi imela ž njim začasno stanovati v hotelu.

Dalje prihodnjik.

riti vse, da kmetu ohrani njegovo posestvo. A tu je sodišče mirno gledalo, kako je oderuh oropal nevednega kmeta za njegovo imetje. Seveda pozneje nobena pritožba na višja mesta ni pomagala.

Kmetje, kako dolgo bo še kaj takega mogoče?

Dokler ne bo znal kmet pisati, brati, računati, in samostojno misliti. — Pridigar.

Gospodarski paberki.

Kako se pokončujejo ogrci?

Pri pokončavanju ogrcev nam sicer pomagajo razne divje živeče živali. Skorci in vrane jih zasledujejo z veliko srditostjo in zemlja včasih tako luknjasta vsled kljuvanja teh ptičev, kakor kakšno rešeto. Tudi krt rad zoblje ogrce, netopirji pa hrošče, vendar vsi ti sovražniki tega škodljivca niso v stanu, ga popolnoma premagati. Mora torej tudi kmetovalec sam misliti na to, katerih sredstev bi se naj posluževal, da bi škodljivca kolikor mogoče iztrebil.

Uspešna sredstva so sledeča:

1. Najizdatnejše sredstvo za pokončavanje ogrcev je pač neovrgljivo kajnit. Kajnit je umetno gnojilo, ki vsebuje hranilno snov kali, ter ima razun pokončavanja ogrcev še to dobro lastnost, da se z njim obenem travniku tudi dobro pognoji. Na 1 hektar (= 1³/₄ orala) se naj potrosi 500—700 kg kajnita v jeseni, ali pa tudi v spomladi, hitro ko se je zemlja otalila. Kajnit se raztopi v zemlji in močna snov kali, ki je v kajnit, umori ogrce, travi pa hasni. Pri tej priložnosti se naj da zemlji tudi še približno ista množina Tomasove žilindre, ko kajnita, da dobi trava popolne hrane.

2. Nadalje se pokončujejo ogrci z tem, da pridno gonimo živino na pašo. Hroščeve samice ležejo jajca najraje na travnikih z rahlo zemljo; pasočja se živina pohodi torej veliko število hroščev in ogrcev.

3. Ob času, ko ležejo samice jajca, se naj travniki pridno branajo (po trikrat na teden). S tem delom se tudi pokončava mrčes ter se ovira pri plejenju.

4. Mnogo ogrcev se pokonča tudi pri oranju. Orje pa se naj pri lepem solnčnem vremenu, kajti ogrci poginejo kmalu, če so izpostavljeni solnčnim žarkom. Stari preorani travnik naj služi potem kot polje; iz drugega, mrčesa čistega polja pa se naj napravi novi travnik, kateri se naj poseje z ovsenico (pahovko) in sicer zato, ker imajo korenine te trave grenak okus, vsled česar jih ogrci ne uživajo radi. Mnogo pomaga pri pokončavanju ogrcev tudi namaka poleti, kjer je to mogoče. M.

u Mednarodno kmetijsko razstavo priredi argentinska republika v proslavo stoletnice svoje neodvisnosti od 3. junija do 31. jul. 1910 v glavnem mestu Buenos Aires. Razstava bo razpadla v 2 dela: živinoreja in poljedelstvo.

u Brananje travnikov. Pravilnemu oskrbovanju in gnojenju travnikov obrača se še vedno premalo pozornosti in važnosti; travniška opravila se preda opuščajjo, oziroma se vrše tudi nepravilno, kar povzroča, da nam travniki ne dajejo zaželjenih uspehov. Obdelovanje travnikov je popolnoma priprosto in enostavno, samo da se vrši pravočasno. Ravno to velja tudi za gnojenje travnikov. Gotovo je pa, da so travniške rastline za odgovarjajoče jim oskrbovanje ravno takó hvaležne kakor katerekoli druge kulturne rastline. Brananje travnikov je gotovo tudi najvažnejše travniško opravilo, če se vrši brananje zajedno z gnojenjem vred, dosežemo mnogo večje uspehe, kakor brez brananja, ker ravno z brananjem rast povspestimo; v zrahljano zemljo lahko pridejo raznovrstne glivice, ki so za rast neobhodno potrebne.

Če je travnik treba močno prevleči (n. pr. če je zelo mahovit) naj se vrši brananje na jesen, ker zima potem ugodno vpliva na razkrojne procese v zemlji. Mladi šele v preteklem letu napravljeni travniki naj se v tem letu še ne branajo, oziroma če je potrebno, naj se branajo jako rahlo, ker rastline so še slabo okoreninjene, a zemlja še rahla ter se s tem koreninice rastlin močno poškodujejo.

L. S.

u Rudeča detelja (inkarnatka). — Inkarnatka je hitro rastoča detelja, katero se najbolj priporoča sejati o kako drugo, jednako hitro se razvijajočo rastlino na pr. angleško travo (englisches Raigras). Sejati jo je najboljšje na spomlad (aprila) ali pa jesen (avgusta, septembra). V aprili vsejana cvete v juliju ali avgustu, seme dozori pa v septembru. Če jo sejemo v juliju ali začetkom avgusta, dá še v tem letu pozno na jesen eno košnjo. S tem je seveda detelja dala svoj sad in se lahko njiva še to jesen ali pa na spomlad preorje.

Najboljša je jesenska setev. Sejemo jo kakor medsetev v ajdo, repo itd. in drugo spomlad maja, junija da svojo košnjo. Jesenska setev se v ugodnih razmerah razvije tako daleč, da še da prvo jesen dobro pašo.

L. S.

u Špinača po zimi. Naši kmetovalci sejejo špinačo večinoma meseca februarja in marca. Ta špinača daje prikuho pa šele v maju in juniju, torej v času, ko tudi druge zelenjave ne manjka. Da se pa špinača da sejati meseca septembra, to je na deželi le malo znano. — Špinača se po zimi jako ugodno prodaja, ker primanjkuje druge zelenjave. V septembru sejana špinača daje, osobito v gorkih legah, prikuho od jeseni do meseca maja. Takih leg, kjer bi imeli lahko špinačo vso zimo, je po Vipavskem, po Brdih, po Krasu in tudi v Gorah dovolj. Posebno pod kakim zidom ali pod pašnom v vinogradu bi špinača dobro rastla tudi po zimi. — Da dobimo lepo špinačo, moramo zemljišče dobro pognojiti. Brez gnoja ne dosežemo dosti, kajti listje ostaja v tem slučaju majhno, je trdo in brez soka. Razven tega poganja špinača hitro v seme tudi v negojeni zemlji. Zemljišče, ki smo je obdelali za špinačo, moramo 20 do 30 cm globoko prekopati ali preorati in razdeliti v približno 1 do 1 in pol m široke lehe. Te lehe je, mesto vodoravno, boljše narediti tako, da bodo visele nekoliko proti solncu. Sejati ne smemo špinače pregosto. Če je izlezla pregosta, jo moramo čim prej zredčiti, da dobijo ostale sadike več prostora. Dobro je, če zemljišče polijemo koj po setvi z gnojnico. Tudi čilski soliter je dober pripomoček, da prisilimo špinačo k rašči.

Iz političnega sveta.

Štajerski deženi zbor.

Minoli četrtek 16. tm. so se prvičkrat v Gradcu sešli nevoizvoljeni zastopniki štajerske dežele v deželnem zboru. Kaj imamo od deželnega zbora pričakovati mi Slovenci, ko je naših poslancev 13 izmed 86, o tem smo že itak ponovno pisali. Kaj imamo pričakovati osobito danes, ko sede v deželnem zboru kot slovenski zastopniki razni Terglavi, Meški itd., tudi o tem so si naši čitatelji na jasnem. Vendar pa hočemo pazno zasledovati delovanje slovenskih poslancev, da si bo čez 6 let vsakteri misleči Slovenec na jasnem, ali je bilo pametno ali ne, da je naše slovensko ljudstvo namesto izvrstnih duševnih in političnih delavcev poslalo v deželni zbor Vrečke, Roškarje itd. Zahtevati moramo od slovenskih zastopnikov, da dosežejo za nas marsikaj v gospodarskem in narodnem oziru.

Odgovornost za uspehe in neuspehe v deželnem zboru so prevzeli slovenski klerikalci, ki imajo tam 12 svojih mož, doč m ima narodna stranka le enega zastopnika. Naše kmetijstvo, naša obrt, celo naše gospodarsko življenje čaka osvežujočega dela za napredek. Slovensko šolstvo čaka nujne izpopolnitve. Videli bomo, kako bodo Terglavi, Vrečki in Meški, ki so izvoljeni tudi že v različne odseke (v šolskem je Vrečko!!!), vršili svojo nalogo. Da bo naš poslanec dr. Kukovec v polni meri na svojem mestu, o tem nas prepriča bodočnost. —

Upati je bilo, da bodo klerikalni poslanci vkljub prejšnjim grožnjam po volitvah, vendar uvideli, kako je v Gradcu za slovensko zastopstvo vsak posamez-

nik največje važnosti in da bodo iz tega razloga napravili skupni klub slovenskih poslancev, v kateri povabijo tudi dr. Kukovca. To se ni zgodilo: nasprotno, osnovali so si izrecno klerikalni klub. Dr. Kukovca dosledno prezirajo, in izvajajo strogo navodilo „Straže“, da noben klerikalni poslanec ne sme imeti z dr. Kukovcem nič opraviti in da se mora dr. Kukovca pripraviti v Gradcu ob vsak vpliv. To je njihov namen, in če si mora vočigled temu iskati dr. Kukovec potrebne podpise za svoje interpelacije in predloge pri socialno-demokratskih poslancih, ker mu jih slovenski klerikalci nočejo dati, je naravnost smešno in drzno, če se klerikalci zaradi tega razburjajo. Dokler se dr. Kukovec ne pregreši zoper naš narodni program, do tistega časa mu ne more noben pameten človek zameriti, da išče si podporo za svoje predloge tam, kjer jo najde, če mu jo Slovenci (!) odrekajo. Dr. Kukovec ostane samostojen in bo kot tak v polni meri vršil svojo poslansko nalogo.

Dozdajne seje dež. zbora so se vršile v znamenju kravalov. Pri otvoritveni seji, ko sta namestnik in dež. glavar govorila samo nemški, so slovenski poslanci proti temu odločno protestirali. Takoj v prvi seji je vložil dr. Kukovec 3 interpelacije: 1. zaradi nečudenega postopanja deželnega šolskega sveta v zadevi okoliške ljudske šole v Celju; že nad 6 let leži pritožba Slovencev zaradi stavbe novega šolskega poslopja tam, a še danes ni rešena; dr. Kukovec zahteva konečno rešitev, naj bo potem za Slovence ugodna ali ne; 2. zaradi podržavljenja celjske policije; v tej interpelaciji je navedel več slučajev, kako so mestni celjski policaji ob priliki lanskim nemških izgredov proti Slovincem bili z nemško fakinažo naravnost sporazumljeni in so jo k napadom celo podpihovali; 3. zaradi nameščanja nemškutarjskih učiteljic na slovenskih šolah.

V seji 21. tm. so slovenski klerikalni poslanci vložili interpelacijo v slovenskem jeziku zaradi izobešenja zastave na deželni hiši v Gradcu o priliki neke Súdmarkine slavnosti. Nemci so pri čitanju slovenske interpelacije napravili velik škandal, češ da je poslovni jezik dež. zbora nemški. — V isti seji je poslanec dr. Kukovec vložil interpelacijo zaradi postopanja ljutomerskega okrajnega glavarstva proti nekaterim prebivalcem v Veržejuzaradi paše na „gmajni.“ Interpelacijo priobčimo prihodnjč v celoti.

V včerajšnji seji je poslanec dr. Kukovec vložil predlog za vse po toči prizadete okraje na Sp. Štajerskem, naj se podpora deli naravnost od pol. oblasti v gotovem denarju in ne samo posestnikom, ampak tudi viničarjem in težaskim rodbinam, in ne po pristranskih organih ter ne v pokvarjenih naturalijah, kar je združeno le z velikimi stroški in — prepiri.

Koroški deželni zbor

se je včeraj otvoril z običajnimi formalnostmi. Slov. dež. posl. Ellersdorfer in Grafenauer sta prisegla v slov. jeziku, kar se je prvič zgodilo v koroškem deželnem zboru. Nemci so bili seveda temu primerno ogorčeni.

Češki deželni zbor se je sešel 21. tm. k zasedanju. Vlada je predložila razne predloge glede rešitve jezikovnega vprašanja na Češkem in glede sporazumljenja med Nemci in Čehi. Vršila so se med zastopniki obeh narodov pogajanja, ki pa so bila brez uspeha in tako je češki deželni zbor — imel zasedanje le par ur.

Gonja proti Čehom na Nižjem Avstrijskem se z vso vnemo nadaljuje, in sicer z isto strastjo od raznih patentiranih katoličanov Luegerja in

drugih (ki so za naše klerikalce svetniki!) kakor od Wolfovcev. Trdi se lahko, da so krščanski socialci še hujši. Sedaj so v nižjeavstrijskem deželnem zboru zopet sklenili, da se naj zakonski načrt Kolisko-Axmanna, ki določuje, da je na vseh šolah na Nižjem Avstrijskem nemščina učni jezik, predloži cesarju v potrjenje. Tako hočejo Čehom na Nižjem Avstrijskem onemogočiti pouk v materinščini.

u Monopol na vžgalice hoče upeljati država. Slovensko in vse napredno slovansko časopisje se je proti temu ostro izreklo in tudi klerikalci niso nič kaj zadovoljni.

Na Češkem hočejo upeljati enak zakon kakor je na Moravskem takozvani zakon Perekov, t. j. zakon, s katerim se določuje, da se smejo v nemške šole sprejemati samo nemški in v češke šole samo češki otroci. — Kako dobrodejen bi bil tak zakon za naše razmere na Štajerskem.

L. 1910. zopet vojska? Nekateri listi poročajo o vednem oboroževanju Japoncev, ki je zopet naperjeno proti Rusiji in že prerokujejo novo rusko-japonsko vojsko l. 1910.

Beleške.

20. septezaber se je obhajal po celem Slovenskem, osobito pa v beli Ljubljani, v tih žalosti. Na ljubljansko pokopališče, kjer počivati žrtve vladnega sistema na Kranjskem Adamič in Lunder, je romalo na tisoče Slovencev. Vladni krogi so pričakovali ta dan novih izgredov, da bi mogli le še bolj pritiskati na Slovence, in povsod je bilo pripravljeno vojaštvo — tudi v Celju. Pa so se zmotili. Ne bomo več neplodno prelivali svoje krvi vladi in Nemcem na ljubo.

u Kje so renegati! Ptujski „Štajerc“ se kaj rad zaganja v naše zasluzne moze, ter jim očita, da so bili poprej „Nemci“. Tako piše o našem poslancu Ploju, da je hotel biti v mladosti Nemec, istotako napada našega trgovca Senčarja, da je bil enkrat nemški „turner“ itd. Mi se takim budalostim le smejemo, ker poznamo dotične gospode in vemo, da so sinovi slovenskih starišev in da so dandanes vrli in zavedni Slovenci. To nam zadostuje in nas prav nič ne briga, ako je eden ali drugi „hotel“ v svoji mladosti biti kaj drugega. Mi smo prepričani, da bi majka Germanija vse Slovence, ako bi „hoteli“ postati Nemci, takoj proglasila za pristne Nemce! Zato imamo dokazov v Ptuju dovolj, kjer z malimi izjemami skoraj ne najdeš pristnega Nemca. Saj so najbolj zagriženi ptujski nemčurji sinovi slovenskih starišev, torej ljudje, ki se sramujejo svojega materinega jezika! To so pravi renegati!

u Štajerčeve lumparije. Iz Ormoža se nam piše: Mi še enkrat ponavljamo, da od tistih **2000 kron**, ki jih je baje „Súdmarka“ dala za ormoški okraj, **dosedaj noben Slovenec ni dobil niti knofa!** Kje je torej ta denar?! Ako „Štajec“ vedno ponavlja svoje zlobne napade na „Ciril-Methodovo šolsko družbo“, češ, da še ta ni dala niti krajcerja za ponesrečence po toči, vprašamo nemškutarčke okoli „Štajerca“: Koliko je pa dal **„nemški šulferajn“** za ponesrečence?! Nemški bogatini v Ptuju, Celju, Mariboru itd. darujejo po **2000 kron** za „nemški šulferajn“, za slovenske ponesrečence po toči pa nimajo niti **počenega groša**. Dočim ga ni v celem Ptuju Slovenca, ki bi ne bil daroval nekaj za ormoški okraj, prirejajo Nemci vsenemške veselice, izlete, se navdušujejo tam pri polnih kozarcih za mater Germanijo

na reveže po toči prizadete, pa niti ne mislijo. Namesto za uboge reveže v ormožkem okraju pošiljajo Nemci denar nemškemu „šulferajnu“, „südmarki“ „germanenbundu“, za Bismarkov stolp itd., Slovence pa, ki prirejajo veselice v prid po toči prizadetim, hočejo pa ti ljudje **veselice zabraniti!** Pa še naj kdo reče, da naši Nemci niso prijatelji slovenskega kmeta!

Hans Woschnagg odloži svoj deželnozbornski poslanski mandat, kakor hitro bodo izvršene vse volitve v dež. zboru (v dež. odbor itd.).

Sodnijska imenovanja so se zopet zvršila pred par dnevi. Seveda zopet kakor navadno: Slovence se je prezrlo in zapostavilo. Izmed 25 imenovanih oziroma povišanih v področju graškega nadsodišča je — 5 Slovencev. Kako dolgo se bodo krmari države še tako smeli norčevati iz nas Slovencev?

III. shod narodno-radikalnega dijaštva se je vršil od 16. do 19. tm. v Ljubljani ob veliki udeležbi. Shoda se je udeležilo tudi na stotine Čehov, Srbov, Hrvatov in Bolgarov. Plodovi zborovanja se bodo pokazali v najbližji bodočnosti, ko bodo ti današnji dijaki nastopili kot samostojni možje v javnem življenju v boju za narodne vzore, politično osvobojo, kulturno povzdigo in napredno misel. Da je bil shod velikega pomena, kažejo klerikalni listi, ki bljuvajo ogenj in žveplo na napredno dijaštvo. To je za nas vedno dobro znamenje!

Klerikalne sirene. Kako klerikalci vabijo ljudi v svoj tabor, priča ta-le „Slovenčeva“ notica: „Orla, dobrega telovadca in obenem trgovskega pomočnika iščejo pri telovadnem odseku v lepem štajerskem Šent Jurju ob južni železnici. Vodil bi naše fante, ki jih bo kmalu do 40, pa bi nemudoma dobil službo pri našem somišljeniku trgovcu. Godilo se mu bo izvrstno, ako bo priden in vnet, kajti za delo Orla so tla v kraju in njega okolici kakor nalašč. Kdor torej želi v Šentjur na zelenem Štajerskem, ta naj se zgasi pri gosp. Terseglavu v uredništvu „Slovenca.“ — Godilo se ti bo izvrstno, ako boeš priden in vnet...! Prodaj se, pojdi!

Tržnico za morske ribe hočejo postaviti v Gradcu, a ne morejo se zediniti, kje bi stala.

Odvetnikov je bilo na Štajerskem minolega leta 164, med temi 73 v Gradcu.

Cesar je sankcioniral od štajerskega deželnega odbora predloženi zakon o varstvu planin in pospeševanju planšarstva.

Reklama za jedno ponemčevalnico. „Štajerc“ piše v neki reklamni notici za nemško šolo pri Sv. Lenartu v Slov. gor.: „Tukajšnji župni urad se je izjavil pripravljenim, da prevzame katoliški verouk na nemški šoli.“ Torej se ne boče trebalo bati slov. izdajicam za večno pogubo svojih otrok — duhovniki pa bodo služili od „Schulvereina“ mastne groše za svoje delo. Tako se dela pri nas!

Kaj je s slov. tajnikom štaj. kmetijske družbe? Piše se nam z dežele: Na letošnjem občnem zboru štaj. kmet. družbe se je sklenilo nastaviti slovenskega tajnika štaj. kmetijske družbe za Sp. Štajer. O stvari sedaj vse molči, zato opravičeno vprašamo, kaj je z imenovanjem tega tajnika?

„Ubogi kmet iz Haloz.“ Südmarkin list „Štajerc“ prinaša v predzadnjem svojem lističu pismo nekega haložkega kmeta (!) v katerem ta milo toži, da ne more letos svojega vina prodati, ker mu dotični kupec piše „da ne boče prišel letos kupovat vina, ker je čul,

da se po Halozah razširja divje hujskanje proti — Nemcem“! No, nekaj resnice je pa vendar na tem, namreč to, da dotični „ubogi kmet iz Haloz“, ki je to pisal, res ne more letos svojega vina prodati, ker ga nima! „Ubogi kmet iz Haloz“ je namreč urednik „Štajerca“ Linhart sam, ki je ta dopis skoval sam v Štajerčevem uredništvu! Verjamemo torej, da je Linhart „grozna jeza popadla“, ko je slišal, da hočemo Slovenci v Ptuj zopet prirediti veselico, saj je bil ravno „Štajerc“ tisti list, ki je lansko leto vprizoril ob priliki zborovanja Ciril-Methodove družbe divjo gonjo proti Slovence. Sedaj se pa hlina, da hoče z Slovenci v miru živeti. Nemškutarski hinavci!

Kakšno mezdo obetajo klerikalci delavcem? „Tiroler Volksbote“, ki opravlja tisto poneumnjevalno vlogo, kakor na Slovenskem pobožni „Domo-ljub“, objavlja sledeči apél na delavce: Dragi delavec, tvoj pravi delodajalec ni tovarnar, temveč ljubi Bog, njema na ljubo moraš opravljati slednje delo. Bog je tudi pravi plačnik, tovarnar je le poduradnik božji. Zemeljska mezda je le plačilo naroko, glavna vsota je pri Bogu dobro zapisana; pravo večno in sijajno mezdo hrani Bog in življenje. V teh stavkih leži vsa pobožna kršč.-socialna politika; kar pripovedujejo „krščanski“ agitatorji, je samo slepilo in sleparstvo; krščansko-socialna celavska politika se glasi: delaj za pasjo mezdo in čakaj na paradiz!

Brez laži ne morejo izhajati. Klerikalni časopisi so z veliko slastjo pograbili poročilo graškega „Tagblatt“, češ da je dr. Kukovec klerikalnim slovenskim poslancem v deželnem zboru, ko so ga napadli, zakaj je iskal podpise za svoje interpelacije pri soc. demokratih, zaklical, da so mu soc. demokratje ljubši kot slovenski klerikalci. Klerikalni mazeci dobro vedo, da tega dr. Kukovec ni rekel in da ga „Tagblattov“ poročevalec ni razumel, ker je on v slovenskem jeziku zabrusil par bridkih, oni tudi dobro vedo, da jim je zaklical: „Kaj bodete vi (dr. Korošec in drugi) o poštenosti govorili, vi internacionalna (mednarodna) družba!“ To jih boli, in zato zdaj lažejo in zavijajo.

Celjski okraj.

Sv. Jurij ob juž. žel. Naš g. Žgank se je na praznik male maše na prižnici kregal nad Narodnim Listom in „liberalci“, ker je „Nar. list“ pisal, da je božja volja, da so liberalci na svetu. Rekel je, da to ni božja volja. Vi pa vendar učite, da brez božje volje še las z glave ne pade. Če je bila božja volja, da je Žgankovka po domače Satlerca rodila sina Žganka, čeprav ni bila nikoli omožena, in ako je bila božja volja, da je tisti nezakonski Žgank postal slab duhovnik, potem je gotovo tudi božja volja, da smo liberalci na svetu in je tudi božja volja, da malo pošegečemo take duhovnike, ktere bi Kristus, ako bi prišel na svet, z bičem napodil iz cerkve, kakor nek-daj Jude iz tempelja, ki so tudi rabili cerkve za „kšeft“. Sicer pa bomo po „volji božji“ še marsikaj luštnega o naših ljubeznivih in zelo zanimivih klerikalcih ljudem povedati. V nedeljo, g. Žgank, nam pa razložite, ali je bila to tudi božja volja, da je Šolinčevega misjonarja njegov oče zapodil s palico od hiše, ker je bojda z nežnim spolom kar sred poldneva „čudeže“ delal ter kozle streljal. — Z Bogom, pa na svidenje, če boste želeli! Zob za zob!

Juhuhuuu.

Slovenska gimnazija v Celju. V I. razred je sprejetih vsega skupaj 62 učencev. Vsled tega se bode napravila vsoporednica.

V deklško ljudsko šolo v Celju je sprejetih okrog 500 učenk. Mnogo deklic iz Ostrožnega in Šmarjete je izostalo; šle so torej v nemško deklško šolo. — Šolski vrtec se je preselil zaradi pomanjkanja prostora v Kmečlovo hišo na Grabnu.

Požar. V Ločiču blizu Vranskega je pogorela 16. sept. okrog 2. ure zj. sušilnica za sadje in lan, last posestnice Cecilije Bolte. Ogenj je navstal vsled nepredvidnosti nekega soseda, ki je sušil svoje hruške.

Posnemanja vredno. Hčerka umrlega g. Janežiča iz Griž, gospodična Cilka, je podpisala za Ciril-Methoda 200 K ter je dotični znesek ob enem izročila blagajnici Žalske ženske podružnice gđ. Dorl Bergmanovi. — Narodne Slovenke, ta gospodična naj Vam bodi vzor!

Zavoj rabljenih poštnih znamk za Ciril-Methodovo družbo nam je uposlal g. Franc L. Spruck, čevljarski pomočnik v Ljubnem v Sav. dol. Čast zavednemu narodnjaku!

Za „Sokolski dom“ v Gaberju pri Celju so prispevali gg. kvartavci v celjskem „Narodnem domu“ prvo polovico ustanovnine v znesku 100 K. Iskrena hvala!

Iz Gornjegograda. Tu in v okolici se širi legar. Želeti bi bilo, da bi se zdravstvena oblast malo bolj pobrigala, da se ta epidemija še pravočasno omeji. — V Gornjigradu je država poslala gozdarja Lausa, ki ima nalog, nadzorovati gospodarstvo ljubljanskega škofa na tukajšnjih posestvih.

Celjsko okrajno glavarstvo bo s 1. jan. 1910 zopet začelo izdajati uradni list in sicer slovenski list popolnoma za-se. Odobravamo to in želimo le, da bi se za slovenski uradni list ne nastavila previsoka cena, ker ne gre, da bi se z naročnino za slovenski uradni list pokrili deficit, ki bo pri izdavanju nemškega neizogiben.

Požarna bramba v Gornjem gradu je dne 12. tm. slovesno praznovala svojo 25 letnico, pri kateri priliki je dobilo 8 brambovcev tozadevna odlikovanja. V soboto je godba požarne brambe pod spretnim vodstvom g. Rakuša napravila zvečer mirozov po trgu, drugi dan zjutraj pa budnico. V nedeljo je bil ob 2. uri popoldne pri slavoloku na mostu sprejem došlih gostov, namreč požarnih bramb iz Ljubnega, Ksaverija, Bočne, Mozirja in veteranskega društva iz Ljubnega. Na pozdrav glavarja gornjegrajske požarne brambe g. Ignaca Rupa se je zahvalil v imenu gostov g. Josip Terčak, načelnik požarne brambe ksaverjanske, na kar so odkorakali na čelu z godbo v lepo okrašen park, kjer je pred cesarjevim spomenikom nagovoril g. dr. Hohl, vodja politične ekspoziture v Mozirju, odlikovance ter jim pripel na prsa zaslužne kolajne. Odlikovani so bili: gg. Janez Mächtig, Franc Spende, Anton Čepлак, Tomaž Rifel, Ivan Čepлак, Franc Šinkovec, Matija Krajnc in Ignac Čepлак. Potem je priredila godba požarne brambe v parku koncert, katerega se je poleg gostov udeležilo mnogo občinstva. Požarni brambi je k 25 letnemu obstanku čestitati kakor tudi njeni godbi, ki se je v kratkem času tako dobro izurila, kar je posebna zasluga kapelnika g. Rakuša.

Iz Gornjegograda. Škofov sprejem ob priliki birme bil je tako klavern v primeri z onim v prejšnjih letih, da je celo dekan Dovnik v svojem nagovoru čutil potrebo opravičiti tak klavern sprejem svojega nadpastirja. Tega klavernega sprejema pa je kriv kaplan Berk, s katerim je baje

napravil škof račun. Krivda pa zadene tudi dekana Dovnika, ki hoče Berka na vsak način obdržati. Ja, ja, dekan Dovnik! Čim več ima kaplan grehov na glavi, tem rajše ga imate, kaj ne?

Za Ciril-Methodovo družbo se je nabralo v nabiralniku v gostilni Raduha v Lučah v Sav. dol. od izletnikov v kratkem času K 4.

Iz Polzele. Nemškutarski delavec iz Prymove tovarne, ki je na zadnji sokolski in C. M. veselici tu nekega domačega fanta z nožem dvakrat nevarno zabolal, je bil 14. tm. pri okrožni sodnji na 7 mes. zapora obsojen. Slovenski fantje, ne čitajte „Štajerca“!

Št. Vid pri Grobelnem. Kar se tiče klobasarij, katere je dopisnik Valentin Wetličer v predzadnji številko „Slov. Gosp.“ stlačil, se pač nanje ne morem ozirati. Dostaviti imam samo to, naj onih 1000 kron, katere meni obljublja, če mu dokazem, da je on anonimna pisma pisal g. župniku, za kaj družega porabi. Naj jih da cerkvi raje! Saj je načelnik cerkvenega odbora! — Sploh pa, dragi Valentine, jaz itak nisem tebe obdolžil, (če znaš kaj brati!), temveč zapisano stoji črno na belem, da so storili to pristaši kmečke zveze. Si tacuisses, o Valentine! — Florijan Golež, kmet.

Iz Gornjegograda. O kaplanu Berku in njegovih „špaseteljnih“ smo že mnogo pisali in še bomo imeli priliko marsikaj pikantnega o njem povedati. Mož je namreč jako podjeten, posebno pri ženskah. Kaplan Berk je v Gornjemgradu ustanovil tudi tamburaško društvo, v katerem je tamburalo tudi lepo dekle, ki ga kličejo po imenu Francka. Dasiravno je vadiatelj zboru gornjegrajski organist — kajti o kaplanovem posluhu bi se lahko žabe kregale — vendar je hotel kaplan — kakor se po trgu govori — **sam v svoji sobi** lepo Francko učiti na njen instrument. Toda prišel je tretji vmes, ki ima pri Francki tudi nekaj govoriti, in ta je napravil kaplanu Berku križ čez njegov plan. Včasih je pač smola, kaj ne, Berk? Izjavljamo pa, da smo samo zabilježili to, kar kaplanovi somišljeniki po trgu govore, ne da bi trdili, da je to tudi res.

Jurklošter. Bog ve, ali je bilo to na škofovo komando ali čigavo, da so pred dvema letoma o državnozbornskih volitvah podivjali tudi taki duhovniki, ki so bili prej pametni in mirni. Od tega časa pa se tudi vleče za njimi sramota. Namesto pa, da bi svojo nerodnost popravili, postajajo vedno bolj zmešani. Tako tudi pri župniku Tribniku v Jurkloštru. Prej je bil vedno pijan, potem se je pa spokoril in hučo delal proti pijancem. — Ali za letošnje volitve je bilo spet treba korajže in zato je začel spet piti. Prišel je tudi pijan v šolo. Zaletel se je tako nerodno na stol, da je prevrnil šolsko tablo, ki mu je zropotala po glavi in padla na tla. Otroci pa v smeh. Od tega časa pa ni šel več rad v šolo. Po dva razreda je skupaj poučeval, če je bilo malo ali veliko otrok. Zato pa otroci niso nič znali, ko je prišel dekan. Župnik se je izgovoril, da je tega učitelj kriv, ker ne pusti župniku v šolo. Učitelju pa le to ni bilo prav, da je župnik prepozno prišel v šolo in potem pa hotel od druge ure vzeti to, kar je zamudil. Učitelj pa mora veliko več poučevati kakor župnik in če jemlje župnik učitelju neopravičeno njegove ure, tedaj pa otroci v drugih rečeh nič ne znajo in nadzornik je nad učiteljem hud. Bo pač morala najbrž Fani župniku še pri veronauku pomagati, kakor mu pomaga uganke rešiti. Karel, stari smo že; treba bo več pameti in tudi na pokoro bo treba misliti, da nas Bog

ne bo zavrgel,

c Čebelarstva podružnica za Savinsko dolino priredi v nedeljo dne 26. septembra popoldne ob 3. uri čebelarsko predavanje pri g. Avgustu Vedeniku v št. Lovrencu pri št. Pavlu (Preboldu.) Čebelarje in prijatelje čebel vljudno vabi odbor.

c Šent-Juri ob Taboru. Našega velikega ljubitelja vseh brumnih, grdih in lepih devičic, gizdavega orgljavčka Drolca in sodruga opozarjamo napredni kmetje na besede izza deželnozbornskih voliter: „**Kdor ne bo volil Terglava in Benkoviča, k tistemu se ne bo šlo po bernji.**“ Tako se je baje izrazil nekdo. Šentjurski bernjači, skažite se, da ste možje — besede, ne pa figovci Meškovega kalibra.

a Zahvala. Podpisani odbor „Zveze narodnih društev“ izpolnjuje prijetno dolžnost izrekajoč vsem slavnim društvom, častitim damam in gospodom, ki so s požrtvovalnim delom omogočili veliki uspeh narodne slavnosti dne 12. septembra t. l., najiskrenejšo zahvalo. Pred vsem pa se zahvaljuje podpisani odbor predsednici damskega odbora ge. Eli dr. Kalanovi, ki je z večjo roko in neumornim trudom vodila vse obširne priprave.

Podpisani odbor se še posebej zahvaljuje prirediteljem in igralcem, ki se niso strašili daljnega pota, in so otvorili vrsto zvezinih prireditev z uspeho predstavo Peskove „Slepe ljubezni“.

Naj bodo vsi sodelavci uverjeni, da so storili važno delo, ki ne bo ostalo brez sledu v našem narodnem življenju.

Celje meseca septembra 1909.

Odbor Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroskem.

v Vabilo. Razstava hmelja iz poskuševalnega nasada priredi se nedeljo dne 26. t. m. od 8.—12. ure dopoldne v II. razredu ljudske šole v Žalcu. Isti dan vršil se bode ob 3. uri pop. v risalni dvorani obrtno-nad. šole v Žalcu tečaj za bonitiranje hmelja (razsojevanje po kakovosti). Pri tej priliki bode razpravljalo o bistvu lupulina gosp. hmeljarski konzulent Dr. Julius Olschowy iz Dunaja. K obilni vdeležbi vabi društveno vodstvo.

Brežiški okraj.

Iz Podsrede. Naš ljubi Matijče je imenoval nedavno harmoniko — hudčičeve grablje. No, jaz si pa mislim in sam prepričan, da si z godbo vsaj tako pošteno služim kruh, kakor gosp. Vanpotič! — Eden, ki ima „hudčičeve grablje.“

Iz Zdol pri Brežicah. Kot mirni farani bi se sploh ne zmenili za gospode, kakor so pri nas pri kmečki zvezi. Ker se pa hoče nekdo v „Slovenskem Gospodarju“ z nami ruvati, pa bodi. Vemo, bistrourni dopisun, da si komaj čakal na izvolitev župana za občino Pleterje, ki je bil izvoljen 31. avgusta, in da si s tem dobil priliko, pokazati svojo bistrournost. Nikakor se ne čudimo, da je bil izvoljen enoglasno, ker drugače bi se še nekateri prvi svetovalci, kakor n. pr. Drenovec, bali, da bi mu izvoljeni župan kaj ne urekel ali kakor sam pravi „zacopral“. Žalibog, da imamo pri nas še take obč. svetovalce, ki v „coprnijo verjejo“. Ti modri dopisun pa se ne veseli preveč tvoje zmage, ker pridobil si je nisi po poštenih poti. Imenuješ nas, ki ne trobimo v tvoj rog, nemškutarje. K tej budalosti se moremo le smejati. Daj, povej vsaj enkrat imena zdolskih nemškutarjev, da jih bomo poznali, ker do sedaj jih še ne. Tebi, modra dopisunova glava s kozlovo brado in svetlimi uhani, pa povemo, da še slovensko prav ne znaš. Sicer si se nekoč imenitno izrazil, da bi vse hudčiče in

vso višjo gospodo pognal, ko bi znal nemško. Potrpi, pridejo stvari, da se ti bodo tresli svetli uhani!

Mirni farani.

o Žalostna smrt. 47letni posestnik na Brezju in načelnik krajnega šol. sveta na Blanci pri Sevnici se je v nedeljo 19. t. m. pripeljal s svojo ženo k posestniku in gostilničarju Jožetu Preskarju v Podsredi, kamor bi se naj primožila njegova najstarejša hčerka Micka. Bil je ves dan prav dobre volje in je prepeval ter se razveseljeval. Prej ko je šel spat, sta šla z bodočim zetom še v hlev, da bi napojila konje. Gabričeva konja sta že stala vsak na svojem mestu, Preskarjeva sta pa prihajala z vode v hlev. Mlad Gabričev žrebec, ki ima to navado, da ne pusti nobenega konja zadaj mimo sebe, je hotel zbiti enega izmed mimoidočih Preskarjevih, a je pri tem zadel za seboj stoječega Matijo Gabriča s tako silo ravno v glavo, da se je ta zvrnil in na mestu izdihnil. — Pokojnik, ki je bil vrl narodnjak ter prav dober in skrben gospodar, zapušča vdovo z osmimi otroki (najmlajša sinčka dvojčka imata jedva tri mesece). Žalujemo naše prisrčno sožalje! Bodi pokojniku zemljica lahka!

o Begunca so prijeli v Vidmu ob Savi. Žandarmerija ga je pripeljala v Celje, kjer se je izkazalo, da se piše Jožef Zehner in da je bil korporal 17. pešpolka v Ljubljani.

o Izgrede nemških telovadcev v Zidanem mostu in Vidmu tolmačijo sedaj nemški listi tako, da so jih krivi — sokoli. Najcenejši izgovor! Mi še enkrat zahtevamo, da se sodniško dožene nemške krivce, zlasti onega, ki je streljal na Vidmu.

a Za novo okrajno glavarstvo v Brežicah je dovolilo ministerstvo notranjih zadev nakup stavišča v obsegu 2134 štirijaških metrov. V tem novem posloplju bode tudi v bodoče davčni referat, davkarija, evidenca zemljiškega davka in stanovanje okrajnega glavarja in stanovanja slug.

Slovenjegraški okraj.

o Iz Slovenjgrada. Kakor kakšni obcestni roparji so napadli v nedeljo večer tukajšnji hajlovci — bilo jih je kakih dvajset — tri pomočnike domače slovenske tvrde, ker so med sabo slovensko govorili. Psovali in kričali so: „Hier wird nur deutsch gesprochen, wie erlaubt ihr euch hier windisch zu reden.“ Mislili so ti ubogi nemškutarčki, da se bodo slovenski pomočniki kar ustrašili in zbežali. Ko so videli hajlovci nebojazljivost in možki nastop slovenskih fantov, so se umaknili kričeč: „Wir werden uns ausbitten hier windisch zu reden.“ Bili so trgovski pomočniki tukajšnjih nemških trgovin, skoraj vsi sinovi slovenskih mater, a so sedaj vsi podivjani. — Slovenskemu kmetu, ki obiskuje nemške trgovine, se prilizujejo, drugače pa sovražijo iz dna srca vse, kar je slovenskega.

o Občinska volitev na Muti. — Kakor smo svoj čas javili, je bil obč. tajnik na Muti, Nachbarger, tožer radi tega, ker je na nekaj glasovnic napisal številke. Marbersko sodišče ga je bilo oprostilo, a ker je pravdnik vložil priziv, je prišla zadeva pred okrožno sodišče v Maribor, kjer je pa bil Nachbarger zopet oproščen.

Šmartin pri Slovenjgradu. Kdo hujska v Šmartnu? Šmarški nadžupnik Janez! Na pogrebu Vivodovem, dne 13. septembra t. l., pri odprtem grobu, je moral razliti svoj govorniški smrad na narodno stranko, očrnuti pokojnika ter osmešiti kmečko zvezo. V slovo mu je govoril, da je kot zvest pristaš kmečke zveze iz same krščanske ljubezni črtil narodno stranko iz dna svojega srca, se ogibal naprednjakov

povsod in vselej; pograbil klobuk in bežal kot peklenšček, če je kdo kdaj se drznil črhnuti o duhovniku le besedico in v tem duhu odgojil je tudi svoje nadepolne sinove, up in nado boljše bodočnosti kmečke zveze. Janez! Tvoj praočje Mustafa bi se postavil v turškem grobu na glavo, če bi slišal to nagrobnico. Hujskanje in tožarenje faranov za meše, katerih nikdar čital nisi, to je tvoje svečeniško vsakdanje delo. Sam vrag te je „zacahnal“ takoj po prihodu v Šmartin, a mi smo te spoznali še le sedaj. Pomni, tudi za tebe pride dan plačila in — nagrobnica!

z Umrla je v Podgorju pri Slovenjgradu žena župana Janeza Verčkovnika po dom. Novaka. N. v m. p.

Mariborski okraj.

m „Slovenska“ cerkev v Mariboru? Minula je „porcijunkala“ in velika gospojnica, praznika, v katerih je naše ljudstvo trumoma romalo v „slovensko“ cerkev v Mariboru. V slovensko? No, tako jo vsaj nazivlje ljudstvo. Če pa vstopiš v cerkev, se o tem nikakor ne moreš prepričati; kajti edini napis, ki ga vidiš na „križevem potu“, je — sam o n e m š k i. Šele, ko se, ginjen nad toliko krasoto, hočeš znebiti nekoliko denarja, zapaziš na mizici dvojezično nemško-slovensko prošnjo za milodare. To je torej slovenska cerkev!! In semkaj prinaša na stotine in stotine slovenskega ljudstva leto za letom svoj težko prisluženi denar. Slovensko ljudstvo, ali ne boš enkrat spregledalo, ali boš nadalje nosilo denar tja, kjer se javno zasmehuje Tvoj materni jezik? Ali boš že enkrat verjelo, da naša duhovščina ni narodna, ampak internacionalna (mednarodna), kakor social-demokrati? Ne-katere slovenske občine v mariborski okolici so darovale za to cerkev po 3000 K in sedaj se tukaj zapostavlja, dá, zasmehuje jezik, v katerem govore občani. To je torej tvoja narodnost, častita duhovščina!? — Slovenskim kmetičam in kmetom, ki romajo, ob tej priliki še par besed o narodnosti naše duhovščine. Znano je, da je slovenska duhovščina sedaj par let bojkotirala Marijino Celje, ker je bil tam često kak duhovnik razžaljen; med tem časom pa se je na Brezjah na Kranjskem povzdignilo romanje — začeli so se goditi čudeži. Ko je bila ta slednja trgovina dobro upeljana in je Medved že dobro „kšeft“ delal z vlaki, je ustanovila duhovščina svojo stranko. Za politiko pa je treba seve denarja in zopet denarja. Najprej so vzeli Medvedu vlake, a bilo je še premalo in narodna duhovščina (kot nositeljica Kristovih naukov seve naenkrat ne pozna več razžaljenja) je storila novo trgovino neizerpljivih dohodkov — za politiko (višjo čast božjo) — začeli smo zopet zahajati v nemško Marijino Celje na Gornjem Štajerskem. — Vsakdo, ki ima količkaj pojma o pravi narodnosti, (duhovniki ga seveda nočejo imeti, mnogi ga pa tudi nimajo), vé, da imamo Slovenci vsled tega v narodnem oziru ogromno škodo. — Ljudje zahajajo leta in leta tjakaj, slišijo nemško petje, molitev, pridige, občevati morajo nemško in tako vsesavajo polagoma nemški duh. Drugič se prepričajo o resničnosti onega stavka, ki ga je ljudem potem tako težko izruti: Kam pa prideš, če ne znaš nemško? In to zato, ker duhovščina ne zahteva, da bi odjemalci razumeli jezik strank. To bi se lahko doseglo, če bi bila naša duhovščina odločno narodna, saj je en medičar priznal, da bi moral zapreti trgovino, ko bi ne prihajali Slovenci. (Nemci medice jako malo pijejo.) — In tretjič: naše ljudstvo zanese leto za letom ogromno denarja Nemcem. Ali ni najbridkejša ironija, če potem kliče

kak duhovnik v „Slov. gospodarju“: „Gospodarsko se osamosvojimo!“ — Iz tega jasno razvidimo, da naši duhovščini ni mar za vero in narodnost, ampak edino za cerkev in moč duhovščine!

d Ljubezni brat je delavec Simon Fischer z Žabjeka pri Slov. Bistrici. Svoji sestri je ukradel iz spalnice 40 kron, da bi jih v Mariboru zapravil. Sestra ga je pa naznanila in po prihodu v Maribor so ga prijeli.

z Obsojen je bil pri mariborskem porotnem sodišču devetnajstletni A. Koban iz Frama, ker je svojemu mojstru, mizarju Kregarju kradel pohištvo, na 15 mesecev težke ječe. — 67letni I. Visočnik iz Gornjih Hoč pa radi krive prisege na 13 mesecev težke ječe.

o Ponarejalec denarja, Jurij Potočnik, ki je bil ušel roki pravice, je sedaj njet. Zbežal je bil v Švico, a ko je bil nekoč prekoračil avstrijsko mejo pri Feldkirchu, so ga prijeli. Žandarmerija ga je pripeljala v Maribor.

v Iz Frama. V mariborski bolnišnici je v noči od 16. na 17. tm. umrl framski veleposestnik in načelnik bralnega društva gospod Mihael Turner, brat znanega rodoljuba Dr. Pavla Turnerja. Pokojnik je bil vrl narodnjak, ugleden in spoštovan, in odločen pristaš napredne misli. Bodi mu zemljica lahka!

v Iz Ragoznice. Dne 5. tm. je zgorelo gospodarsko posloplje s hišo posestnika Franca Pukšič. Zažgalo je neko devetletno dekle, ki je prišlo k Pukšiču po vžigalice. Starši torej pozor na otroke in vžigalice! — Pogorelica trpita veliko škodo, ker sta bila le za nizko vsoto zavarovana; poleg tega so še razni uzmoviči porabili priliko, niti gospodarja niti gospodinje ni bilo doma, ter so še razne stvari, katere so ljudje rešili iz ognja, odnesli. Tak človek pač mora imeti le kosmato vest. Pri pisanju teh vrst pa se spomnim nekega „blagega“ čina domačega župnika, g. Pajtlerja, kateri je že itak radi raznih modrih in hrabrih činov po slovenski zemlji zaslovel, k temu slovesu še hočem tudi jaz nekaj dodati. Ob neki priliki je nanesel govor na brata Pukšičeve žene, Vekoslava Strmškega, nepozabnega nadučitelja v Medvedovem Selu. Zgražal sem se nad grozno brezsrčnostjo župnikovo. Sestra je namreč prepozno zvedela za smrt svojega ljubljene brata, ter se ni mogla udeležiti pogreba. Radi tega pošlje svojega moža h g. župniku naj bi ta bral sv. mašo, za pokojnika. A kaj reče župnik! „Vendar je enkrat Strmšek strepetal!“ Kaj porečete, ljubi bralci, k takšni surovosti? — Kdaj bode že vendar naše ljudstvo sprogladalo in se streznilo!

z Iz Dravske doline. Znano je, da vladajo po Dravski dolini žalostne razmere za Slovence. A kje leži krivda? Smelo trdim, da je v mnogih slučajih krivda mlačnost med Slovenci samimi. Koliko velja geslo: „Svoji k svojim“, naj razjasni sledeči slučaj: Pred 2 leti je imel korajžo priti v Brezno med same podivjane nemčurje narodni gostilničar in trgovec z lesom gosp. M. Obran. Z veseljem smo zopet zagledali narodno gostilno in v splošno zadovoljnost je deloval g. Obran med tukajšnjimi Slovenci. A da začenjajo pozabiti celo inteligentni Slovenci na svojo narodno dolžnost, od katerih je to pač najmanje pričakovati, je pa naravnost nečuvno. Kakor omenjeno, ima g. Obran poleg gostilne tudi trgovino z lesom in čreslom. Opazoval sem skoro vsak dan, da vozijo ljudje skorje mimo slovenskega trgovca k najzagrizenejšemu nemčurju — lesotržcu Monsu v Brezno. Vprašal sem jih, zakaj ne peljajo skorje raje k g. Obranu. Odgovor je bil ta: „Ker so gospod zapovedali, da jih naj peljamo k Monsu.“ In kdo je ta gospod? To je lastnik

glazute in veleposestnik v Josipdolu g. inženir Lenarčič. Vprašamo gospoda Lenarčiča: Ali smatra on to za geslo: „Svoji k svojim“??! Slovenska podjetja takorekoč pokopavati, podpirati pa zagrizenega nemčurja, ki bi najraje vse, kar je slovenskega, utopil na žlici vode, je to narodno?

d Zblaznel je 78 let stari Jurij Likovec iz Spodnje Sv. Kungote pri Mariboru. Prišel je v Maribor ter iskal v večih hišah zlato in srebro. Policijski zapor je smatral za gostilno in je zelo robantil, ker mu niso hoteli dati pijače. Reveža so poslali na opazovanje v Gradec.

Ljutomerski okraj.

Malanedelja. Našemu župniku bi dal dober svet, naj gre še enkrat v prvi razred ljudske šole, da se nauči občevati z ljudmi, ki — to si naj zapomni — njemu niso podložni; odvadil se bo tam morda tudi nesramnih izrazov, ki jih rabi proti ljudem, kateri se na njegovo komando naenkrat ne „spreobrnejo“. Naučil se bo tam menda tudi, da se ne nagovarja vsakogar s „ti“; tega je vajen morda pri svoji Poloni, z ljudmi pa naj govori, kakor je to primerno za izobraženo osebo. — Končno mu svetujem, naj si vendar oskrbi policijsko uniformo, sabljo in sploh vse, kar je potrebno za policaja. Menda je dobil dovolj zbirce, da si bo vse to lahko nabavil. Če pa ne, pa lahko zviša ceno na zakramente in tako pokrije mogoč deficit. Da si pa policijsko uniformo preskrbi, je vsekakor potrebno; bo vsaj vsak že oddaleč vedel, kak postranski poklic ima naš župnik in morda bodo uboge mrhe imele več respekta pred njim!!!

v Iz Ljutomeru. V tukajšnje realke se bodo sprejemali učenci v petek dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri predpoldne v učilnici na glavnem trgu v Ljutomeru. Vsaki na novo došli učenec naj s seboj prinese zadnje šolsko naznanilo.

z V Slamnjaku pri Ljutomeru je izvoljen za župana g. Janez Črček, pos. v Podgradju že četrtnkrat.

Ptujski okraj.

Zahvala. Podpisano občinsko predstojništvo se tem potom najiskreneje zahvaljuje vsem p. n. darovalcem občin Mota in Cven, ki so blagih src darovali za po toči ponesrečene na Libanji obč. Litmerk. Dar, ki smo ga prejeli od vas, je bil tako obilen, da nas je nad vse pričakovanje visoko iznenadil. Vaša blagodušnost nam ostane neizbrisna v naših hvaležnih srcih. Posebno hvalo še izrekamo vrlim možem, ki so se pri nabiranju darov najbolj trudili; ti so: Joško Rajh star., župan, Joško Rajh ml. in Matija Škrobar, veleposestniki, Mota; Franc Puconja, veleposestnik, Cven. Bog plati!

Občinsko predstojništvo Litmerk, dne 19. septembra 1909.

Jurij Novak, župan.

z Ivanjkovci. Občine Sv. Tomaž pri Ormožu, Lahonci, Runeč, Žerovinci, Mihalovci, Veličane, Brebrovnik in Sv. Miklavž so prosile za zvezo brzojavnega urada s c. kr. poštним uradom v Ivanjkovcih.

d Iz Sel pri Ptuj. Dne 18. t. m. ob 3. uri zjutraj se je užgala hiša gostilničarke Zafuta po domače Mrak v Zgornji Pristavi. Ogenj je upepelil gospodarsko poslopje popolnoma in tudi od hiše ni drugega ostalo ko golo zidovje. V tem požaru sta našla strašno smrt dva zidarja po imenu Bezjak in Plavčak iz Ptujске gore, ki sta spala v škebnju. Zgorela sta skoraj docela, le truplo, zgornje rame in zgornji del stegen so našli na pogorišču; glave, nog in rok ni bilo nikjer. Pravi se, da sta nesrečneža najbrž hotela kaditi

in sta pri tem užgala slamo. Zvečer sta bila baje v dotični gostilni še prav vesela, obhajala sta likof, ker sta nekje pri sosedu zgotovila svoje delo. In nesrečni alkohol jima je dal likof za večno.

o S hleva je padel v Žetalah v petek 36 letni hlapec Karl Sardinšek ter si je strl hrbtenico in neko kost na glavi. Sardinška so v soboto prepeljali v Gradec v bolnišnico.

p Iz Dravskega polja. (Kdo je liberallec, brezverec, kdo pa pobožen kristjan?) Liberallec, brezverec je g. nadučitelj pri Št. Janžu. To mora biti gotovo res, ker pišejo tako časniki, katerih lastniki in glavni uredniki so č. duhovniki, oznanjevalci ljubezni in miru, resnice in pravice.

— Vse delovanje napadenega ali bolje rečeno „zasluženo zdelanega“ tovariša je kazalo sicer prej klerikalca kot liberalca in smo ga kot takega tudi malo pisano gledali. Pa bil je vendar liberallec! Povsod je namreč živel v lepej slogi z duhovniki izvzemši nesrečnega Ilesiča, kterega pa je želel rešiti, pa višja cerkvena oblast tega ni dopustila. Na sedanjem mestu uživa „liberalni“ nadučitelj pregrešno splošno zaupanje, deluje marljivo v prid mladine in ljudstva, izpolnjuje natančno in vestno s celo družino verske in narodne dolžnosti, obiskuje cerkev tudi ob delavnikih ter živi trezno in mirno. Dasi po znano „miroljubnem“ A-grešu že tolikokrat izzivan, vendar molči in trpi. Ni to brezversko? Pa še vse huje se je pregrešil ta liberallec! Na Ozmečkovem volilnem shodu se je predrznil braniti učiteljstvo in preklicanega Ploja zoper lažnjive napade poštenjaka Pušenjaka, dne 29. avgusta pa v resnici sicer velezaslužnega, v prid svojih volilcev neumorno delavnega, v vseh odločujočih krogih in celo pri naših narodnih nasprotnikih uglednega poslanca Ploja, kateri pa je č. gospodom grozno v želodcu obležal, ker para ne trobi v njihov sveti rog! Na križ toraj s takim „šomaštrm“. Kdo pa je pobožen kristjan in vreden ud kmečke zveze? To je tisti A-greš, kterega „miroljubnost“ in olika daleč na okoli slovi, o kterega „presrčnih vezeh“ se splošno in celo med otroci govori, ki popiva cele noči, ki vkljub temu „z mačkom“ mašnje, med njo grdo zeva in v spovednici spi, kateri javno v gostilni ob poznej uri mirno poslušaj, da je puntar in ponočnjak! Za pomoč si je enkrat vzel „vernega“ Pušenjaka in drugič „neomadeževanega“ Čenčiča. Zvest pa mu je tudi nek veren katoličan, ki bi pri Št. Janžu rad nosil veliki zvonec, kateri se cerkve skrbno ogiblje in ki ima ob nedeljah kosce. Kaj ne, to so kristjani?! Gliha najde gliho, kaj ne, gospod župnik šentjanški?

Z Dravskega polja. Nekega dne naletim na večjo družbo, kjer se je popevala znana pesem „Al' jaz sem en reven kaplan“. Ta pesemca je dala povod nekemu kmetu, doma od Sv. Janža, da je začel govoriti približno tako-le: „Dovolite mi par besed! Poslušal sem pesemco od kaplana, zato hočem nekaj o našem kaplanu povedati. Oni pač nimajo povoda, da bi to pesem popevali, kajti naš farovž je velik, kakor so tudi bili stroški samo za njega popraviljanje lanskega leta veliki; čutili smo jih prav dobro, mali in večji posestniki. Z ozirom na prostornost našega župnišča, mislim, da je našem kaplanu odmerjeno več nego hišica mala. Govori se, da imajo naš gospod kaplan sedaj še sicer trajno željo, da bi jim farani sezidali nadstropje na mežnarijo, kjer bi potem imeli stanovanje ločeno od župnišča. (Medklici: V nenavzočnosti kaplana pa ni treba

vikati, še manje pa onikati). Vem, da mu ni prijetno, buditi ljudi v župnišču, ko pride tolikrat po polnočni uri iz gostilne, ali kje se klata, ne vem. Njegovo „prefriganost“ poznamo, zato tudi ne bode dobil zaželjenega stanovanja. Ako ni zadovoljen, pa naj gre drugam in pride naj takšen gospod, ko je bil njegov prednik. Mi bodemo si pa mislili: „A-greš!“ Njegove hujskarije smo se že itak naveličali. Svoje pristaše hujska proti onim, ki se nočejo upogniti Agrešovi komandi. On seje prepričan, a vihar, ki bode, oziroma je že nastal, bo ga odnesel iz Št. Janža, ko bodemo na pristojnem mestu razkrili njegovo vedenje. Jaz grem sam najprej h gospodu župniku in ga bodem vprašal, ali ve, kaj govori staro in mlado o našem kaplanu. Mu morda ni znan slučaj z dne 8. septembra pri veleposestnici in vdovi v Staršah? G. župnik tudi gotovo mora vedeti, kaj vse so ljudje kaplanu v obraz očitali ob priliki okrajnega sestanka požarnobrambovcev. Ali naš dušni pastir ne ve, zakaj je gospod kaplan Agrež na vsa očitanja molčal in še molči?! Čez teden pridem zopet k vam in prinesem pesem, ki jo deklamujemo naši fantje. Vi pa boste mi jo zapeli, kaj ne da? A našemu Rešku, Šnudrlu, Tementu, Gregu, Šolaru ne smete o tem pripovedovati. To so najboljši vinski brati Agrešovi, šli bi od hiše do hiše in rekli, da sem brezverec, liberallec, nemčur in bogve kaj bi še čenčal mariborski Čenčič. Jaz pa sem vendar Slovenec, kristjan, samo tisti ne, ki bi v njihov rog trobil.

d „Vilo Turkuš“ na Ptujski gori je kupil neki Kroschl iz Gradca.

d Svetinje. V nedeljo dne 19. t. m. se je sestavil tukajšnji krajni šolski svet. Načelnikom je bil izvoljen gosp. Franc Vraz, župan v Cerovcu, podnačelnikom g. Juri Novak, župan v Libovju. Upamo, da bode novosestavljeni krajni šolski svet deloval res v prid šoli ter se skoraj lotil razširjenja šole, kar je na vsak način neodložljivo.

o Kmetijsko bralno društvo v Rogoznici pri Ptuj priredi v nedeljo dne 26. sept. t. l. na vrtu gostilne g. Bračiča v Novi vasi veliko narodno veselico s sledečim vsporedom: 1. godba, 2. gledališka predstava, 3. nastop Ptujskega Sokola, 4. prosta zabava s tamburanjem, šaljivo pošto, konfeti, turško kavarno, pjesom itd. Zvečer veliki umetni openj. Začetek točno ob 3. uri pop. Vstopnina 30 vin. K obilni udeležbi obilno vabi odbor. Preplačila se v korist Narodne godbe hvaležno premajajo.

o Iz Žetal. V občini Nadole žetalske fare so se vršile dne 11. t. m. občinske volitve, pri katerih pa ni več prišel v občinski odbor najstrastnejši zvezar in najzagrizenejši klerikalni pristaš Janez Vogrinc. Ta je celo večkrat trdil, da izmed liberalcev ne sme nobeden v občinski odbor priti. A kaj hočemo; ljudem, ki še s svojo glavo mislijo, se mora studiti postopanje teh nadutih in ošabnih klerikalcev. Pa saj hodijo tudi naši štirje glavni zvezarji k duhovnikom v farovž po nauke, a ljudstvo pri vsaki priliki kaže, da teh nasilnih ljudi ne mara. Zapomnite si vi, klerikalni poštenjaki!

o V pijanosti se je ubil Blaž Mohorko, hlapec pri župniku Antonu Merkuš v Žetalah. Dne 11. t. m. so ga namreč našli na skednju, kamor je padel s parne, kjer je otavo tlačil.

a Iz Huma. V nedeljo 12. t. m. sme imeli popoldne med kratkim dežjem malo toče. Znamenje, da je še ni zmanjkalo. Bog nas varuj.

a Iz Šalovec blizu Središča. Naznanilo o novoizvoljenem starešinstvu naše občine je popraviti v toliko, da je kot II. svetovalec izvoljen g. Jakob Lah, veleposestnik v Šalovcih. — Daj Bog obilo uspeha za občino in njene,

po večini zašvedne prebivalce, ki bi še tudi radi dosegli toliko zaželjeno zvezo z okrajno cesto.

v Ljudska slavnost v Ptuj 12. tm. v korist po toči poškodovanim v ptujskem glavarstvu se je prav lepo obnesla vkljub klerikalnemu in „Štajerčevem“ hujskanju. Čisti dobiček se je izročil pomožnemu odboru v Ormožu.

v Shod dr. Ploja v Obrizu pri Središču 19. tm. se je dobro obnesel Navzočih je bilo nad 300 kmečkih ljudi iz celega spodnjega ormoškega okraja. Predsedoval je g. Dogša. Poslanec dr. Ploj je govoril o državnemu zboru, o obstrukciji, preosnovi deželnih financ, o odprtju ogrske meje, o trgovinski pogodbi s Srbijo itd. Govoril je še g. Ivan Kolarič o težnjah slov. kmeta in slov. ljudstva sploh. Dr. Ploju se je izreklo zaupanje. Pozvalo se ga je, naj stori potrebne korake, da se začnejo potrebna dela v svrhu zavarovanja proti škodi, ki jo dela Drava v ormoškem okraju. Dalje se je zahtevalo izposlovanje državne podpore za po suši in toči poškodovane.

v V šali je ustrelil mlatiča Krivca petnajstletni Anton Beranič v Cirkovcih na Dravskem polju. Pomeril je v šali na njega, a puška se je izprožila in Krivca smrtno zadela. Sedaj je bil Beranič obsojen na 6 mesecev ječe radi prestopka proti varnosti življenja.

Iz raznih slovanskih krajev.

o Iz Gradišča. (Schlossberg, okr. Arvež.) Gradišče ima tri kat. občine: Gradišče, Remšnik in Veliki Boč. Prvi dve občini sta skoraj dve tretjini slovenski, a ker otroci obiskujejo nemško šolo v Lučanah, sta zgubljeni za slovenski narod. Veliki Boč je popolnoma slovenski in spada v faro Sv. Duh na Ostrem vrhu. Občina ima 18 odbornikov, med temi 5 svetovalcev. — Dosedanji župan je sicer znal slovenski, a je bil hud klerikalec in se je v zadnjem času tudi pokazal „nemškutarja“. Ker je Veliki Boč pri zadnjih volitvah volil napredno slovensko, zvezali so se pri zadnjih občinskih volitvah nemški konservativci in agrarci in gospod dekan je izdal parolo: „kar je na jugozapadu od dosedanjega župana (Veliki Boč in velik del Gradišča), ne sme biti nikdo voljen“. Radi agitacije, ki se je vršila zelo zvito in tiho, našli so nas nepripravljene in skoraj bi bili podlegli. Po preteku treh let bodo nas čutili! Skoraj vsi tržani z Lučan in občani občine Maltšach imajo posestva v naši občini in prišli so vsi. V tretjem razredu je volilo 96 volilcev. — Razumljivo je, da nismo v 3. in 2. razredu dobili niti enega odbornika. V zadnjem trenutku so se napele vse sile, in 1. razred je cel popolnoma naš. — Sicer sta dr. Hoge in baron Seutter napela vse sile, a slišala sta marsikatero krepko. Nasprotniki pa so še doživeli večje presenečenje. Pri volitvah župana in svetovalcev je bila zmaga naša. Izvoljeni so: Jakob Čupe — Slovenec, naprednjak — župan; Ivan Kapun — napredni Slovenec — 1. svetovalec, Joser Lirzer — nemški agrarec, a na naši strani — 2. svetovalec ravno tako 3. svetovalec Uly in 4. svetovalec Hernach, — ta zna sicer slovenski a je nemški agrarec. Klerikalcem je ostalo le 5. mesto. To je dobil Sivetz vlg. Keperl. Mož zna slovenski bolj ko nemški, a je načelnik katoliškega „Schulvereina“ in nemškega mišljenja.

o Klerikalno-nemška zveza. Načelnik mlekarke zadrage v Ljubljani g. Matija Komp, je odložil načelstvo pri omenjeni zadrugi. Mesto njega je bil za načelnika slovenske klerikalne zadrage izvoljen Nemeč grof Barbo. To je zopet jasan dokaz klerikalno-nemške zveze, katere klerikalci seveda

ne bodo nikdar priznali. Toda dejstva govore, dejstva pričajo, da obstoji zveza, in dokler bodo obstala ta dejstva, toliko časa je vse klerikalno tajenje odveč!

z Legar se je pojavil med vojaštvom 27. pešpolka v Ljubljani.

z Vzor „Čuka“ je vsekakor načelnik „Čuka“ v Železnikih Matija Kavčič, ki je predzadnji pondeljek na cesti brez povoda zagnal dninarju Janezu Šmidu skalo v glavo in ko je padel na tla, še eno v prsa, da je Šmid še danes v smrtni nevarnosti. Mat. Kavčič je ljubljenec župnikov — vzor „katoliški“ Čukariji.

Učarjanje čeških šolskih otrok na Dunaju. V 10. okr. na Dunaju se je vpisalo v češko ljudsko šolo 850 otrok. Več stotin so jih morali vsled pomanjkanja prostora odkloniti. „Union“ poroča, da so češki stariši, katerih otroci niso mogli biti sprejeti, odhajali s solznimi očmi. V Pragi pa vzdržuje češka mestna občina za 1.800 nemških otrok 8 ljudskih in 2 meščanski šoli!

Statistika kolere v Petrogradu. Od 7. sept. 1908 do 7. sept. 1909 je obbolelo v Petrogradu vsega skupaj 14835 oseb na kolero; umrlo jih je 6769. — Najhu, še je bolezen razsajala lanskega oktobra, ko je zbolelo po 412 oseb vsak dan. Čez 85% bolnikov je pripadalo dalavskemu stanu.

o Srbski kraljevič Jurij. Poslednje dni se zopet mnogo govori o srbskem kraljeviču Jurju, ki nikakor noče oditi iz Srbije, temveč se sedaj celo trudi, da bi si pridobil nazaj pravico do nasledstva, ker je bil baje v času splošne razburjenosti ogoljufan. Vsled tega je večina belgrajskih listov in srbske javnosti zelo ostro nastopila proti princu. „Odjek“ in dva druga mladoradikalna lista pišeta, da tako postopanje samo otežuje dinastiji Karađorđevićev položaj in napadata odkrito kralja Petra. Še ostreje se izraža „Dnevni list“ in pa „Zvono“, ki celo zahteva, da se naj kraljeva rodbina iztira iz Srbije. Za zadevo so se začeli zanimati tudi tuji diplomati.

d Jožef Oberwalder v Domžalah, ki je pred 2 meseci ustrelil nekega Slovence, da je drugi dan umrl, še ni bil v preiskovalnem zaporu in tudi obravnave proti njemu še ni bilo. Odkedaj pa imajo nemški tovarnarji pravico streljati mirne Slovence??

d V Hruševljah v zapadnih Brdih ob laški meji se je — takorekoč na razvalinah propadle Legine šole v Neblem — otvorila te dni slovenska ljudska šola.

o Gospodarja je ubil hlapec K. V. v Kneži na Koroškem. Sprl se je pri kegljanju, ker je vse izgubil; to ga je tako ujezilo, da je tekel domu, vse pobil in ko je zagledal gospodarja Janeza Glabonjaka p. d. Leitgeba, ga je udaril z motiko tako po glavi, da je bil takoj mrtev.

a Na koroških manevrih je nekdo dvakrat ustrelil na stotnika Galleta, ki je radi svoje strogosti splošno neprijazen.

d V tržaške slovenske (družbine šole se je vpisalo nad 1200 otrok, v pripravnico za srednje šole nad 200 in v I. razred gimnazije nad 50 slov. učencev. To je veličastna manifestacija za potrebo slovenskih šol v Trstu.

Razne novosti.

u Napredek — nad našimi glavami. Zeppelinov balon ima prostora za 12 oseb in leti po zraku cel dan s tisto hitrostjo kot brzovlak... Zrakoplov inženirja Bleriota vzdrži že dve uri v zraku in leti 70 kilometrov v eni uri. Francoz Semer je tudi že plaval pred več tedni v svojem balonu 2 uri in pol po zraku... Železnice so pomenile velikanski prevrat v življenju ljudstva. Kaj bo šele z baloni in letelimi ladjami, ko se dovršijo tako, kot se namerava. Brzovlak bo potisnjen v ozadje. Triumf bo leteča ladja...

v Umor v ječi. V Černigovu sta dva jetnika zadavila paznika ter mu odvzela ključke, na kar sta zažgala postelje. Ko sta odpirala celice drugim jetnikom, je pritekla vojaška straža, ki je dva jetnika usmrtila, dva teško, osem pa lahko ranila.

V Arnovžu je nastal v noči od 18. na 19. tm. požar, ki je uničil nekaj poslopij in ki bi bil, da ga niso požarne brambe omejile, upepelil ves trg.

v Koliko umira otrok po leti. Glasoviti francoski zdravnik dr. Jaques Bertillon piše v „Jurnalu“ od 17. mm. zelo poučen članek o delovanju poletne vročine na umrljivost otrok. S statističnimi podatki v roki dokazuje, da umira v mesecu juliju največ otrok, več nego skoro v ostalih mesecih leta. Od 1000 otrok jih umre 158 že prvo leto, torej ravno toliko, kolikor umre tudi starcev od 80 let. Potemtakem so otroci v prvem letu blizu smrti kakor starci v visoki starosti. V hladnih deželah umre mnogo manj otrok nego v vročih krajih. Na Norveškem n. pr. 96, na Špankem pa 204. Ko je leto hladneje, tedaj jih umira manjše. Leta 1903 niso v Parizu skoraj imeli poletja, a je meseca julija umrlo 461 otrok, leta 1900 je bila pa silna vročina, ter jih je istega meseca umrlo 1111. Otroci, kakor znano, umirajo največ od griže, in zato predlaga Bertillon roditeljem, naj posebno pazijo na čistost in snago. Ako se otrok doji umetnim mlekom, treba je posebno paziti na mleko.

Zadnji dopisi.

p Manjkalo je tujih hujskačev. Iz Ptujja se nam piše: Veliki uspeh tukajšnje veselice dne 12. tm. našim ptujskim nemškutarjem, ki bi se bili rada pretepali, še vedno ne da miru. Najbolj jih jezi to, da so bili policiji prideleni tudi orožniki, v drugo pa jih jezi, da je bila udeležba kmečkega ljudstva tako ogromna, da si je „Štajerc“ celi mesec poprej hujskal proti veselici. Pa ni nič pomagalo. — Sicer pa ima „Štajerc“ popolnoma prav, ako trdi, da je manjkalo „tujih hujskačev“ in se je zato vse mirno vršilo. To smo mi že lansko leto povedali. Ako bi bili lansko leto ob priliki Ciril-Methodove slavnosti na razpolago žandarji in ako bi ne bilo iz Maribora, Celja itd. tujih nemških hujskačev, bilo bi tudi lansko leto vse mirno! Saj so se letos vdeležili naše veselice skoraj ravno isti gostje iz Ljubljane, Maribora, Ormoža itd. kakor lani, in je vendar vladal povsod lep mir, ker je manjkalo tujih nemških hujskačev!

Poučni kotiček.

Solnčna svetloba je 618000 močnejša kot luna.

Na Angleškem je zavsem 30.000 šol.

Na Kitajskem je 10 mest, ki imajo vsaka nad 1/2 milijona prebivalcev.

Med živali je posebno mačka jako sprejemljiva za influenco.

V Kanado se je priselilo v mescu aprilu 94.231 izseljencev. Kanada je zadnji čas vedno bolj cilj za izseljence.

Na Angleškem je 70.000 oseb, ki žive od ribištva.

V Londonu je 3490 tovarn in delavnic.

Narodno bogastvo Angleške znaša v ležeči posesti krog stotisoč milijonov kron, bogastvo na zlatu pa se čeni na krog 2 tisoč 500 milijonov kron.

Okrog 600 milijonov kron bo stalo zopetno sezidanje mesta San Francisco, ki ga je porušil potres.

Množina krvi pri odraslem znaša 77% cele mase telesa.

Predmet, ki tehtal na zemlji 15 kg, bi tehtal na luni le 2 1/2 kg.

Za smeh in kratek čas.

Ficli in Pucli. Ficli: „Ali veš Pucli, katere posode so največje?“ Pucli: „Ne vem.“ Ficli: „Duhovne posode so največje, ker vidim duhovnike v tem času pogosto hoditi od farovža do farovža, pa še niso polni.“

Preveč. Zdravnik (kmetici): „No, mati, ali so zdravila, ki sem jih včeraj zapisal vašemu možu, siromaka kaj okrepčala?“

Kmetica: „Oh, še kako! Danes ob devetih zjutraj jih je zavžil, ob enajstih je bil že toliko krepek, da me je pretepel!“

„Jež.“

Listnica uredništva.

A. K., Vel. Ned.: Vaš spis o travnikih prihodnjič! — **Kokoriči:** Za nas preveč nejasno, in preosebno — ter tudi premalenkostno za široko javnost! Kaj drugega splošno zanimivega o razmerah v naših krajih! Zdravi! — **Kapele:** Ono o ženitvi sorodnikov ne! Saj veste: za denar se kupijo še nebesa! O mladinski organizaciji pri vas smo že imeli! Pošljite še kaj o razmerah pri vas! Pripravljajte se za mladinski shod, ki bo v kratkem v Vaši bližini. Iskrene pozdrave! — **Podsređa:** Vse ni mogoče! Ne zgrabite vsake malenkosti. Le politično res važne in za splošnost pomembne dogodke nam kratko vedno poročajte! Saj veste, da dolge dopise ljudje neradi čitajo! — **Kalobje - Slivnica:** Iskrena hvala! Pridi prihodnjič! Saj ne zastari! Za danes že silno mnogo drugega! — **Ivanjkovi, Veličane:** Danes popolnoma nemogoče. Pridi. Hvala iskrena in pozdrav!

Za po toči poškodovane v ormoškem okraju so darovali dosedaj gg.: Ivan Kočvar, Središče 20 K, M. E. Sepec, trgovec, Maribor 50 K, dr. Lemež, Slov. Bistrica 10 K, dr. K. Triller, Ljubljana 10 K, Ivan Jagodič, Kranj 20 K, Johan Fuchs, kaplan, Pöls 3 K, obitelj dr. Špešič, Središče 50 K, dr. Munda Fr., Ljubljana 2006 K, rodbina Šepic, Konjice 20 K, Ivan Vrhovnik, župnik, Trnovo-Ljubljana 10 K, Fr. Šijanec, naduč, Sv. Anton 10 K, dr. J. Lebar, Križevci 10 K, Ivan Roglič, Matulje 3 K, dr. Gvidon Serbec, 30 K, Kristina Volc, Smartno 3 K, Fr. Praprotnik, naduč, Mozirje 5 K, dr. Fr. Jurtela, Ptuj 25 K, dr. A. Mulej, Šmarje 6 K, dr. Mir. Ploj, drž. posl. 100 K, Hranilnica in posojilnica Glinje, 50 K, Ivan Keček, Trst 10 K, Ana Trstenjak, Sv. Miklavž, nabrano 720 K, Neimenovan po Hran. in pos. društvu Ptuj, 300 K, Hran. in pos. Črna, 30 K, Ivan Zwölf, Postojna 3 K, Posojilnica Vransko, 100 K, Posojilnica Vitanje, 25 K, Milan Pirnat, Konjice 10 K, Posojilnica Celje, 50 K, Gornje Sav. pos. Mozirje, 50 K, Hran. in pos. Sinčava, 20 K, dr. Chloupek, Ljutomer 10 K, dr. Josip Georg, Šmarje 20 K, Janex Možina, Krčevina pri Ptuj 10 K, dr. Fr. Rosina, Maribor 30 K, Josip Škrlec starejši, Gornja Radgona 25 K, Okrajna posojilnica Ljutomer, 30 K, dr. K.

Großman, Ljutomer 10 K, Posojilnica Rajhenburg, 50 K, Posojilnica Brežice, 20 K, Mihael Žmavc, trg., Rajhenburg 5 K, Bekštajnska posojilnica, Loče, 20 K, Uršula Černe, Ljubljana 4 K, dr. Josip Gvido Serbec 20 K, Maks Berlig, Žetale 10 K, Posojilnica Črnomelj, 20 K, Hran. in pos. Šmarje 50 K, Posojilnica Vojnik, 25 K, obč. urad okolica Celje, 50 K, Zadnji drobiz: And. Vrabl 232 K, Vinko Majdič, Kranj 100 K, Zveza slov. učiteljev in učiteljic, 50 K, dr. Vek. Kukovec, Celje 20 K, dr. Pučko, Krško 20 K, Jos. Stajer, Studenci 20 K, Neimenovan Rateče, 2 K, Trž. hran. in pos., Trst, 30 K, Klinc Anton, Gor. Polje 6 K, Posojilnica Trbovlje, 20 K, Jak. Zadravec, Središče 40 K, Oton Ploj, c. kr. notar Črnomelj 20 K, Posojilnica Trnovo, 10 K, Peter Veselič, Ljutomer nabral 8 K, Simon Strenkel, Zibika 10 K, občina Šmarje pri Jelšah, 20 K, obitelj Pabernik, Vuhred 40 K, Vinko Jakl, Središče 6 K, Vek. Krajnc, c. kr. notar Šmarje 10 K, Hrabroslav Vrabl, Ljutomer provizija 480 K, Slov. pevsko društvo Ljutomer, 60 K, Konjice: Posojilnica 100 K, dr. Iv. Rudolf 10 K, Martin Ogorevc, trg., 20 K, gdč. Josipina dr. Prus 10 K, Lovro Šerajnik 3 K, Ivan Clarič 5 K, Peter Dobnik 5 K, Vaclav Prorazil 2 K, gdč. Marija Pospišil 3 K, Franc Žagar 2 K, Avgust Kolšek 2 K, Ivan Šepic (II. dar) 10 K, Karl Mravljak 1 K, Mir. Kožuh 2 K, Fr. Košar 1 K — 176 K, Lovro Šah, Teharje 5 K, Okrajna posojilnica Ormož 100 K, Jožef Rotner, c. kr. s. svetnik Vransko 20 K, Kmet. podružnica Sv. Marjeta 50 K, dr. Juro Hrašovec, Celje 20 K, Ivan Kreš, Braslovče 5 K, Okrajna posojilnica Bovec 20 K, M. Jezovšek, c. kr. notar Vransko 10 K, Posojilnica Selovipava 5 K, dr. Fr. Simonič, Gornja Radgona 10 K, vkup 238938 K, Proseč širno občinstvo, da se ponesrečencev spominja v čim največjem številu zahvaljujemo se vsem dosedajnim darovalcem najprisrčneje.

Za pomožni odbr: dr. J. Omulec.

Kdor je osivel, izgleda star.

Izvrstna zajamčeno neškodljiva sredstva za barvanje las so:

1. Vitkov „Vedno mlad“ plavo, rjavo, in črno barvilo. Pobarva takoj in trajno. Ena škatlija štiri krone.
2. Vitkov „Nucin“, stekleničica eno krono.

Ta sredstva za barvanje las so se jako dobro izkazala v tisoč slučajih. Edino pristna iz kem. laboratorija

Fr. Vittek & Co., Praga II.

Zahtevajte samo Vitkove preparate, vse druge zavrnite!

Mline za žito

za rabo na gepelj in roko svojega lastnega izdelka priporoča

Slika kaže min mojega izpopolnjenega izdelka; moj mlini so bolj rabljivi, kakor konkur. izdelki.

Josip Čretnik

izdelovatelj umetnih mlinov in žag v Št. Jurju ob juž. žel.

Poštno hran. račun št. 54.366.
Telefon št. 48.

„LASTNI DOM“

Pisarna je v Celju, Rotovške ulice št. 12

Uradije se vsak dan razun nedelj in praznikov od 8.—12. ure dopoldne.

Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodonosno nalaganje gotovine pri denarnih zavodih, ki nudijo najugodnejše pogoje.

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo v Gaberju pri Celju

pet od sto (5%)

sprejema hranilne vloge od vsakega, je član zadruga ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne) knjižice in jih obrestuje letno po

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga ne odteguje vlagateljem, tako da dobijo na leto celih 5 K od naloženih 100 K. — Posojila daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremičnin na menice ali dolžna pisma. — Odplačuje se na rač. glavnic in obresti v mesečnih ali v posebej dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrokih.

Dobro

pekarijo

na najboljšem prostoru odda
tako

Jos. Černelč, trgovec
Sv. Peter pod Sv. gorami.

Pri trgu in župni cerkvi Vojnik **proda**
pod ugodnimi pogoji eno večje in eno manjše

posestvo

Matko Lečnik, posestnik, Vojnik.

Naprodaj ima

kreditna in stavbena zadruga „Lastni dom“ v
Gaberju pri Celju (pisarna v Celju, Rotovške
ulice št. 12) na svojem posestvu v Gaberju

25 lepih stavbišč.

Tam se dobi tudi potrebni stavbeni kredit.

Največja in najcenejša izber

zaročnik

in različnih drugih zlatih, double itd.
uhanov, verižic, zapestnic in sploh
vsakovrstne zlatine in srebrnine.

prstanov

Pozor! Predno si kupite uro,
oglejte si moje veli-
kanske zalogo pravih švicarskih zlatih,
srebrnih, nikelnastih in stenskih ur,
budilk, verižic, toplomerov, očal, daljno-
gledov itd. — vse po najnižjih cenah.

Naročite **cenike**, katere razpošiljam zastonj
in poštne prosto. Popravila izborna in točna.

Rafael Salmič
v Celju, „Narodni dom“.

Ne zamudite ugodne prilike!

Po najnižjih cenah priporoča

trgovina z železnino „**Merkur**“, P. Majdič, Celje

izvrstne **grozdne mline** z obiralno pripravo, **stiskalnice**,
slamorenice, reporeznice, kakor vsakovrstne
poljedelske stroje, **peči** vseh vrst, tudi za kurjavo z ža-
ganjem, **štedilnike**, prenosne kotle, kotle za perilo in žganje.

Nepremočljive vozne plahte, umetna gnojila vseh vrst.

V zalogi ima še nekaj mlatilnic, katere oddaja po posebno
znižani ceni, da zaloge teh strojev popolnoma izprazne.

Nagrobne križe in svetilke v največji meri.

Odvetnik dr. Alojz Bratkovič

vljudno naznanja, da je otvoril
s 1. septembrom 1909 svojo

odvetniško pisarno v Slov. Gradcu.

Pameten

bodi prijatelj in ne podpiraj
dunajskih in drugih židov, tem-
več kupi si sukna za obleko
in drugo manufakturno blago
v **domači narodni ve-
letrgovski hiši**

R. Stermecki, Celje

Vzorci proti vrnitvi in pošil-
jlatvi čez 20 kron franko. —
Posebno poceni je: 1 srajca,
kravata, 1 ovrtnik „Elegant“,
par manšet, 1 robee, par no-
gavio in 1 sp. hlače, skupaj
kron 5'30.

Deklica

zlasti iz učiteljskih rodbin, ki pride v
Maribor študirat ali se kaj učiti, se
sprejme na stanovanje in hrano „Park-
strasse“ 18, pritličje vr. 8.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivega, dobrega-
puljenega 2 K, bolj
šega 2 K 40 h; prima
polbelega 2 K 80 h;
belega 4 K; belega,
puhastega 5 K 10 h;
1 kg velefinega, snež

nobelega, puljenega 6 K 40 h; 8 K; 1 kg puha,
sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najfinejši
prsni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali
rumenega nankinga, pernica. 180 cm dolga,
116 cm široka, z 2 zglavnikoma, vsak 80 cm
dolga, 58 cm široka, napolnjen z novim, sivim,
jako stanovitnim puhastim posteljnim perjem
16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice
po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavniki 3 K,
3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po povzetju od
12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj
ali zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne
denar. — Cenovnik zastonj in franko.

S. Benisch, Deschenitz, št. 773, Šumava, Češko.

Loterijske številke.

Gradec, 18. septemb. 1909: 9, 90, 29, 64, 73.
Dunaj, „ „ „ 25, 1, 51, 62, 32.

Razširjajte Narodni list!

! Čevlji !

Priporočam svojo zalogo vsa-
kovrstnega obuvala za mo-
ške, ženske in otroke; tudi
turistovske čevlje po goiser-
skem načinu; domače in to-
varniško delo po vsakovrstni
ceni. Vse se dobi in kupi pri

IVAN BERNA,
Gosposka ulica št. 6 v Celju.

Josip Čretnik

izdelovatelj umetnih mlinov in žag
v Št. Jurju ob juž. žel.

Slika je posneta po mojem lastnem
izdelku. Razpošiljam na malo in veliko
vse potrebščine za mline in žage po
najnižjih cenah. — Krasne reference!

Najbolje

gorijo

„Phoebus“ peči.

Glavna zaloga pri
„Merkur“-ju
trgovina z železnino
P. Majdič - Celje.

Ceniki zastonj.

Narodna dolžnost vsake slovenske
gospodinje je, da zahteva v vsaki
trgovini le izborno

z znamko „tiger“

Pfeiferjevo pralno milo

iz milarne **Ivana Pfeifer**
v **Spodnji Hudinji** pri Celju — pošta Celje.